

شیعر

ژیله موی ناگردانی فوریت

هیرش محمود سنگه سدری

چاپی یکدم

۱۹۹۹

۱۵۱۹

مۆنراۋە

ۋىلە مۆى ناگوردانى فوربەت

شېرش محمود سەنگەسەرى

چاپى يەكەم

۱۴۲۰ك

۱۹۹۹ز

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پيشه‌کی:

له‌ده‌ده به‌گشتی و شیعری به‌تایبه‌تی، ره‌نگدانه‌وه‌ی هه‌ست و بیری
نوسه‌ره‌که‌یه‌تی و نه‌ی ره‌نگدانه‌وه‌ش به‌هه‌لکشان و داکشانی پرو‌داوه‌کانی
ده‌وری‌یه‌وه‌ به‌نده... جا نه‌گه‌ر شیعری له‌نیو میله‌تانی خاوه‌ن ماف و کیاندا
ته‌نا بۆ زاخاوی میشک و مشتومال کردنی دل و کات کوشتن بۆ نه‌وه
شیعری کوردی و هه‌کو‌گه‌له‌که‌مان و پاهاتووه‌ سه‌سه‌خت و یاخی و چیا‌زاده
بۆ و بست به‌ بست له‌ سه‌نگه‌ری به‌ره‌نگاری جیا‌ته‌بیته‌وه. ناخ‌له‌نیو
گره‌می توپ و پاچیمه و گهری فزۆکه و هاره‌ژنی زه‌مین به‌زه‌مین و دو‌که‌لی
چۆره‌ها کیمیا‌ییدا، هه‌ر شیعری ژان گرتوو و یاخی و پاچه‌نیو و زوور پێ‌ی
ده‌کری چاوی بوون هه‌لیتی، له‌ ژێر باری قورسی شه‌و هه‌موو مه‌رگه‌ساتانه‌وه
سه‌ره‌برزکاته‌وه‌ له‌ داگیرکهران پاسی و پڕ به‌ گه‌رووی به‌پرو‌یادا بقیژتی...

ته‌مانه‌ت شه‌و کاتانه‌ش که‌ گه‌له‌که‌مان تووشی هه‌له‌نگوتن و نووچ دان بووه و
گیژی به‌ سامی ناشبه‌تال سه‌رگیره‌که‌ی نا‌هومی‌یدی گه‌یان‌دزتن و ته‌نگ
سه‌ری خه‌ج‌اله‌تی به‌رداوه‌ته‌وه و سه‌ره‌وین ده‌شانی کراوه و قه‌ره‌قه‌پی
له‌ن کردووه شیعری به‌ره‌نگاری و هه‌کو‌گه‌ری نه‌و‌و‌و‌و‌و له‌ شه‌قام و دوند و
به‌ستووه‌کانی کوردستانه‌وه‌ بینه‌راوه و ئۆخ‌ن و هیوا‌ی ده‌ دلی خه‌لک گیراوه
و هه‌ر پێشمه‌رگه‌ بووه و هه‌رگیز چه‌کی فڕی نه‌داوه.

هه‌له‌ته‌ له‌دوایانه‌دا له‌بواری شیعری به‌ره‌نگاری ئیسلامی کوردیدا
تا‌کو‌ته‌را لێ‌وه‌ له‌وێ شیعری چاک هه‌ر و به‌هه‌رچاو که‌وتوه به‌لام هه‌یچیان
له‌ چه‌نده‌یه‌تیدا نه‌گه‌یشته‌وه‌ته‌ شیعره‌کانی مام‌وستا (کرێکار)، بۆیه‌ له‌م
پووه‌وه‌ نه‌ی به‌ پێشه‌نگ و سه‌ره‌مشق داده‌نریت.

پل‌و‌بو‌ونه‌وه‌ی (ژانی بوون) گۆمی مه‌ندی بێ‌ده‌نگی که‌م ده‌نگی
شاعیرانی موسولمانی کوردی شه‌قاندو، بوو به‌ هه‌وین و چه‌نده‌ها
شیعری په‌سه‌نی مه‌یاندو له‌و پووه‌وه‌ گۆپانگاری‌یه‌کی گه‌وره‌ی
به‌هه‌رپا‌کرد و خه‌ون و خه‌یالی چه‌ند سه‌له‌ی پۆشتن‌بیرانی کوردی
به‌هه‌رچه‌سته‌کرد. زۆری پێ‌نه‌چوو له‌ هه‌موو لایه‌کی کوردستانی
باشووره‌وه‌ لاوانی قه‌ل‌م به‌ده‌ستی موسولمانی کورد و خه‌ق‌که‌وتن و

قۇلىيان لىن ھەل كىردى ۋە چەندەھا پىشكۇى سوورى شىئىرى بىر زىيان خىستە سىركىوانىۋى ئەدەبى شۇپشگىرى كوردى .

بىن گومان چەندەھا سالە گەلى كورد لە سۇنگەى ژۇر دەستەسى ۋە بىن ئاقىسىمە پىشتى ۋەكىۋى سەختى شۇپش داۋەو كارۋانى بىرەو خۇرى بە پىيازى خۇىن ۋە ئارەقدا ۋەپئ كىردەو ، جا شىئىرى بىرەنگارىش بەشكى گىرگە لە توشىۋى ئىم پىنگا دۈۋەو كاكا (ھىرش) ى لەمەپ خۇشمان يەككىگە لە لاۋە مەسولمانە شۇپش گىرەنەى چەندان سالە ھەر لە سەنگەرەو كە بەرگى تىدا لە چەساۋان دەكات ، گۈللە بە دۈۋمەرە دەنىت ، ژان ۋە ناسۇرى گەلەكەى دەكاتە چەخفاخەى پەھىلەى شىئىرى بىرەنگارىۋ داگىرگەرانى پىرەجم دەكات .

شىئەر ھەر بۇخۇى سىخرو خىكەتىكى ۋاى تىدايە ھەر ھەست ۋە سۇز مەبەستىك بىچىتە نىۋو جوغزىيەرە ، پەلەپايەى بەز دەبىتەمەو خۇىنى شىرىن دەبىت ۋە شتى دى پىئەلاتر دەچىت ، ئەدى ئەگەر ئىم شىئەرە ئىش ۋە ئازارو خەم ۋە خەمى مىلۇنان كۈىلە ۋەخۇگىرئ ، دەبىن چەندە پىرۇز ۋە لەبەر دىلان پى ۋە شان لە شانى كامە دۈند بەدات ؟

ئەم كۆمەلە شىئەرەى كاكا (ھىرش) ىش لە سەنگەرى بىرەنگارىيەرە تروسكەيان دى ۋە تەنەتە شىئەرنكى ۋەكو ، بەھارو مېرغوزار ۋەكەشى — بۇ ئىۋەنە — كە ۋەسقى سىروشت دەكات ، ئەۋە مىلاقو گۈللە سوۋورمەكانى ھەر لەبەرەكى شۇپش ۋە پاپەرىن ۋە ياخى بوۋن دىراۋن ۋە گىيا بەند ئاسا لە پەۋمەز مەھى سەختى خەباتى خۇىناۋىدا پەۋان .

ئەم شىئەرەنە سىربارى ئەۋەى كە بەرەمى نىۋو سەنگەرن ، زۇرىش ناسك ۋە پەۋان ۋە بە زەمانىكى پىاراۋ نوسىراۋن كە ھەمەو خەك تىيان دەكات ۋە مەبەستەكانىيان سادەن ۋە خەۋەتە گەروۋى خەزىيە تەمۋەزۇ پەمىزى ئاقۇلى بىن جىن ۋە سىر لى شىۋىن .

ئەۋەى جىن سىرتچە ئەۋەى كە ئەم گۈللە شىئەرەنە لە كاتىكدا بە پەخەى شۇپش ئىسلامى كوردستانى باشۋردا دىكۇرئ كە پىرەپاۋەپى قىپۇكى ماركسىزم لە سىرانسىمى جىھاندا بازارى شكارە . ئەۋەش بۇتە ھۇى ئەۋەى ئەم شىئەرە ئىسلامىيەنەى دىكە پەمىن پەيدا بگەن ۋە بگەنە بەر دلى كۆمەلى

پهش و پوت و چهوساره به هه موو چین و توژمه کانیسه و خه نیمیک نه بی له
 بهرانیه ریاند سهر هه ئین ... !! به پاستی هه ده بی واش بی ، چونکه چنده ها
 شاعیری نامبولمانمان دی له لوتکی خه بات و یاخی بوونه وه خویمان هه داشت
 نیو شیوی هه زار به هه زاری پامووسینی دهست و پیزی زۆرداری و داگیرکاری
 هه زۆر (زۆره) ناسا دهستیان به ماسقاو کردن و پینه لاگوونی زوحاکی کورد
 کردو بهرگی موسایان ده بهر فیرعه ون کرد ...

یەلێ تەنھا شیعری ئیسلامیە که هه رگیز کړنوش نابات و هه سهری زو پوو
 سووره وه له نوو پوویی و چاوبهست دووره و تا شه هید پوون یان سهرکهوتن
 سهرکه چۆل ناکات ... هه له بهر نه وه شه خوای گه و وه کار به جی تهنه
 شاعیرانی مسولمان و باوهر داری له شاعیرانه هه لا ورنه وه که گوهرایان وه دوایان
 ده کون و گوشتارو کرداریان تیک ناکه نه وه ﴿ وَالشُّعْرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ
 (۲۲۴) أَلَمْ نَرِیْ اَلْهَمَّ فِیْ کُلِّ وَادٍ یَّهْمُونَ (۲۲۵) وَالْهَمَّ یَقُولُونَ مَا لَا یَفْعَلُونَ
 (۲۲۶) اِلَّا الَّذِیْنَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَذَكَرُوا اللّٰهَ کَیْرًا وَانْتَصَرُوا مِنْ بَعْدِ
 مَا ظَلَمُوا وَسَبَّحُمُ الَّذِیْنَ ظَلَمُوا اَیُّ مُنْقَلَبٍ یَنْقَلِبُونَ (۲۲۷) ﴾ . سورة الشعراء

کتیبه خانه ی هه زاری کوردی له میژه به هه زه ته وه چاوه روانه و شامیزی بو نه
 جوژه شیعیرانه کردۆته وه جا هیواد لرم شه بهر هه نه ئۆیه ری کاک (هیزش)
 بهر هه می چاکتر و پوخت و به پیژتری به دوادا بین و هه مووشیان مایه ی به زمانه دی
 خوای مه زو و به دل بوون و خزه ته گوزاری گه لی کوردی چهوساوه بزو و شه ی
 کوردیش چیدی به لا پزی پاست و چه پدا نه بری و له پاسته شه قامه کی ئیسلام
 هه ته نه کړی و به دهستی پهشی ناحهزان دهسکه نه نه کړی و له سهر میژی
 کورد خو رانی بن به وادا بوژۆ نه کړی .

۱۹۹۱/۷/۳۰

بنامی الله تعالی

پیشوای کوردستان

(۱) كەي جەزىمە

وەرە بېوانە لە پۇژى جەژن
شادو دلخۆشەن چ پياون چ ژن

بە يۇنى خوش و جلى پەنگاپەنگ
لە خوشى جەژن دەگىزەن ناھەنگ

پېر دەبەن لە خەلك شەقامو جادە
دەچنە مالى يەك بە سواری و پيانە

بچىە ھەر مالىك شيرىنى و شەرىتە
ئامادەيە بۆت خوش و بەلبەزەت

بەلام من دالم ناھەسىيەتە
ھەتايوئەك لەولا پىكروزيەتە

لەبەر ئەم ئەو دەست پان كاتە
شەو بە برسىيى پۇژى بىكاتە

من ھەر ئەو كاتە جەژنە لىرە
كەس برسى ئىيەو ھەموو كەس تىرە !

(۱۹۸۴ / ۶ / ۲) (سەنگەسەر)

(۱) لە گۆڭلارى (ئامانچ) ى ئىتراتى ژمارە (۲۷) دا بىلگىرەتە

پرسەن دايگىك^(۱)

گيان و دلەكەم دايكى شيرىنم
سارنىڭكەرمەي ناسۇرۇ بىرىنم
ئەي شادەمەي سوۋى خىۋىنم
تۇي شادى بەخشى دلەي شەگىنم

دايە گيان ئىستاش ھەروا لەگەلماي^(۲)
ھەرچەندە لەخاكداي لەناخى دلماي

دايە ھەمىشە وام بەلاتمەۋە
لەتاۋت دىم خويىن دەخۋاتمەۋە
چى نەۋەندەي تۈگەۋەم بەرۋىزە
ھەتا غەمى تۈم لەبىر باتمەۋە؟

دايە بۇھىج شت دىلت نەدەشكاند
ۋشەي يىزارىت ساتى نەچرپاند
ھەتا بويىدەۋە بەغەۋىز ۋغەيالى
بەقى پىرۋىت جارىك نەدەشكاند

(۱) لىسىر داۋاي ھاۋىيى ھاۋىيى مۇلىم (ئىختىسار ھەمە غەلى) لە ۋاھىيە بۇ كۆچى داۋايى دايىك
مۇندىراتمەۋە .

(۲) لە داۋاي ھەم چۈرۈشكە داۋايە دىمىيىتەۋە .

دایه تۆفقیری غوژندلست کردم
به نامیز بؤ مهگته بت دهردم
شهوانهش ههتا چاوم دهچؤ غه و
دلست به عیشتی خودا دهردم

نه گهر دوت دیتم کاتی بئگاریم
نه گه ن مندان سهرگهرمی یاریم
سۆزیک له دهوری بوخت دهلال
دهی دهواندهوه ته می بئزاریم

دایه گوشتانی دن بئ ههواره
گه ماروی داوم خیلای په ژاره
سکالای دلی شکاوم بهره
دن بؤ مردنن له ژین بئزاره

دایه نه و گۆزه دوا نوبته
توش سه رخه وئکی تیدا بشکینه
کاروانی مهرگی نیمهش بهرنیه
چونکه نه و خاکه تینووی غوژنه

پرسیار ؟

پرسیو ته چیم ... ؟
 من داستانی غم نامیزی ژینی که لم
 فلیمیکې نه ندیشاویم ...
 قهوانی ناسوړی ژینم ، هزاران چار
 بو خه لکې شاره کم نیدا ...
 چونکه ناله ی غوړیمان یوو ؟
 تافه که سینک کوڅی پیندا ... ۱۱

من نهینسې نهو شارمه
 له گهر بیتو یم درکیتن ...
 دجین هه گبه ی دلسی هه موو
 چه وساو مگان ،
 هه لېږژینن ...

من مؤمیکم ،
 هه تا ږکا یو که له کم رو ناک و کم
 دمو نیمه وه ...
 من چله گیام ، له کوټم بېړن
 له سر هه مان پنجه ی پینشووم
 دمو نیمه وه ... ۱

به لیتیم داود^(۱)

برادر دارم برادر دارم
 قورثانه کم خوش دهی چونکه خوئنه بز گیلان
 خاوه نی بری نویمو تازه له خوسو هستاوم
 محمّد پیغمبر مسو میدایه تی پس داوم
 شهیددی مهیستمو کارنامه یه بز لیتیم
 که دهی بیستلمیتیم نووی سلاحه دیتیم
 وهرن هموو بهیه ک دنگ پیمان بهستین له گیلان خوا
 پشیماننه نو که مسو که لیم بزگه دا نهوا
 بزیه تا توندتر دهی رهیلای لوموکاران
 توندتر دهی گرته باوهش دهوله مندو ههزاران
 تاکه ی چاوی ناوانمان له ناسو بی سیره بی ؟
 ناسمانی بهختی رهشمان وهابی ناسقیره بی
 دهی که لیم دیمه نه به سیری حه پساوم
 له هوری ناومیتدی بزاده نهشکی چاوم
 بهلام تا گشت نه بیننه مهشخه لیکس برایی
 ناگاته لوتکه ی نامانج بزوتنه نووی خودایی

سنگسەر ۱۹۸۶ / ۱۱ / ۱۲

(۱) وەك سەرمتایەكی جەوجوژلی ئیسلامی بز یەكەم جار لە (دوگۆمان) خوێندرایەوه ، به
 دەسکاریەوه .

تەنبايى (۱)

دىل بەندى كۈتۈپ مېلىكە لەبەر ئۇنى تەنبايى
 ۋەك كۆپىرى ئاينايىكە لە كۈنچى تارىكىيى
 دەمۈۋىتتۈ نامى ئە پۇرى چىراي بەختى غەزى
 لە پەروانە پەرىس چۆلە خالىنى شەيدايى ۱
 ھىزار چار بەرەز پۇرم دىن دىۋەزمەنى دۇلۋى ھەو
 غەپلات ۋە ئارەزوۋش دەمە ئە بىن ئاگايى
 ئاۋى دەرياش لىل دەكە زۆرى گوناھە كام
 بىن ھەۋالم لە قىامت لەبەر بەزى مەودايى
 لە دەمىتى غەزىم دا ئىيە ھەۋلى خېرى تازەن
 خولچە ۋە شەكۈفەى گۈلۈن سەرىنجىكى دىبايى
 كىز دەنۈن ۋەكە مۆمى شەۋو بەختى پەش
 دەۋىتەۋە ھەردۈكەن بۇ زىيانكى خودايى
 (ھىرىش) گەلنىك نىزىكە بىرى لە خورەلەيدا
 مەرى زۇرئالى ھارى ئەۋ بىرداشى جودايى

۱۹۸۸ يىلى ۱۰ ھىكەت

(۱) ئە گۇلۇرى سىرۋى ئىمارە (۱۰) ۋە ۱۰ گۇلۇرى سىرۋى

تینووم

تینووم هه تا کو لهی کاتهی
به لوهلهی تفنگ و به خوینم
به نامه پیرۆزه کهی خوا
له سه رهوی دهچه سهیتنم

تینووم تا ولاته کهی خۆم
به خوینی ناهه ق خویتی نه
تینووم هه تا شه هید دهیم
له سه ره لهی دینه شهیرینه

لهی چه کهی کردوویمه شانم
ناواتی هوا پۆشم پیرۆزه
به تاریکی یهوه نانیتم
دهزانم دوژمنم کهریه!

داسستانی ره‌مکان و یادمن شه‌حیدان^(۱)

بمیان شنگوت ، وهك جاران
خسوف دای له یوځی دلوان

زهره هنگامی که در بهشت
بود به یمن یارچه به بهشت

چۆلەكەي بچوك و جوان
كەوتنە جەريۇە بۇ ژيان

ههنگ کورتنه شيله مژين
بۆ مۆسست کردنی ههنگوین

په پوښه سړيان نه څښتن
چلو چل کيوتنه فرين

کوند له داخلي پوځي پوځون
خوځي دمکوتا تاریکي وکون

کۆتەر شینگه له قه‌د یال
فری دای له شه‌قی یال

(۶) له يادې کړ شوي ۵ پرمخپلوري پښم که به پښتووالي سيخو پښتووالي له سالني (۱۹۸۷) پخسر پښتو پښتووالي له سالني دا سمپاند له له لاکوگان .

ئاۋىگ لىسىر پەلگى گول
پۇلدى فرمىسىكىسى دىن

لە كوردىمىتانسى بىن شوان
شوينىكى خىجىلەن جوان

بەرزەك سەرى ئىسلام
كەپو بىن دەنگو ئارام

لەمەش جوانتر ئەمەيە
مەلبەندى پىشەمەگەيە

نەم شۆنەلەرە جوانە
نەم گوردى پەمكەنە

لەم پۇزە ئىمە مەمور
مەمورەك پۇزانى پىشەمور

مەمەكەكە لىمەن دەرە
مەمەن قال بىر بە گەرە

يەكەك چىشتى لىمەن دەرە
يەكە لىمەن پەدەنە

يەكەك پالەسى دەرە
لە كەمەن گەمەنە

یهک دهچوو بق سمر لائوئ
بق نوینری چیشتهنگاوئ

له ناکاودا پاســـــــــــــــــموان
قهلفانی سمری ههـــــــــموان

کیشای چهماخی تلهنگی
شکاندی دمریای بن دهنگی

هاتن له گشت تیرهو هژد
« وەکاریان خەست پیلانقۆز ^(۱) »

له سمر شو ترۆپکو زورگه
گردیان شەپى پيشمهههگه

شیمهش زۆر به تهردهــــــــــــــــسى
لێمان دان به بىكهــــــــــــــــىسى

یه چهکی پیزى و بێتــــــــــــــــهو
پۆژمان لــــــــــــــــى کردن به شو

دهنگی الله اکـــــــــــــــــــــــــــــــــسیر
پهێ کرد ههه دهشت ودهه

له پاش بهردو تهرانشــــــــــــــــان
کهوتن کهلاکی جاشــــــــــــــــان

(۱) جۆره لوقهیهکی چنگیزییه .

چا له پشتهوه نه پشمه
دمنگسي دان جاش و عسکر

به لوم به گولله ، ناچار
دانه گريانه وه خور

چا پښمه رگه ی پارتی زان
ماموستا عبدالرحمن^(۱)

که دهی گرت چاری سیره
کن له راستیا دهوړنرا ؟

نیشانی له کن ده گرت
کله ی سړی هڅه گرت

تا له پېر گیانی پاکسی
چو خرمهت خودای تاکی

کینجا نه حمده شاسوار^(۲)
کارامی نه ما نه جوار

(۱) شهید له سالې (۱۹۶۵) ز له گوندې (لوتمر) ی سمر په نارجه ی پلنیه له نلیه پوره و
ده چوری خاله ی ماموستایانه .

(۲) شهید له سالې (۱۹۶۵) ز له گوندې (سگتان) ی سمر په نارجه ی خوشنارمتی له نلیه
پوره ، لوتایی پزلی نوره ی پمیانگای پزیشکی پور .

دوست لاسر ماشه‌ی^(۱) تلنگ
لنگل نوژن کوله جنگ

نولاندی چاوی سینه
دهی گوت کوشتیان خیره

شمزکی وه‌های دهکده
نوژن له داخان دمه‌ده

تا گیانی نریش له‌پر
پور به هلتوی پسرده‌پر

نوجار سردی ناور^(۲) سنگر
پیاده چکوله کاک عومر^(۳)

هتا کو دوا هناماسه
توندتر دپور هه‌ماسه

له نوژن ده‌چو پیخون
هتا گیانیان بکیشون

ناوی نریش وهک لول
سوروی کرد تا‌پلوی زیان

(۱) پلاپیتکه .

(۲) شهید له سال (۱۹۶۶) ز له گوندی (پل سکین) ی سمر به کارچی پلوه له‌لایه پور

ئىنجا گەزاي دى تامىر^(۱)
خۇلى بۇ نەگىرا ، كاخىر

تا دوا فېشەكى ئار تەنگ
دەستى مەل نەگرت لە جەنگ

مەتاگو چارمنووسى
ئاوى ئويۇشى نووسى

چوۋار پىشەمەركەي قارمەن
دەليان كەوت لە ئىدىن

پوختان شاد مەزار ان^(۲) نوور
ئەي شەمەيدانى پووسوور

بەلەم ئىنە مەم مەاون
لە دەلى گەلەدا پەاون

· ۱۷ / ۸ / ۱۹۸۷ مائىل

(۱) شەمەيد لە سەلى (۱۹۷۰) بۇ لە گۆندى (مەمەندارە) ي سەر پە تاۋچەي پائىيە ئەداپە بوو .

(۲) گۆر .

نامہ من

نہی مہل مہمہستہ لہ شہقہی ہالہ
بہ فہرہ چلاوہل سہریک لہ سالہ

ہالہ مہی جوانی تہیڑی مہی مہلہ
ہلکہ مہی ہق مہور پہیاس مہی پہیوہ

شہدات ہم نالہی شہریہان ہلہ
شہرہتہی مہی لہ چہیہان ہلہ

ہلہشہ لہلہ دارتوہک مہی مالہان
ہلہ لہ مال حال لہ مالہان

ہلہانہ ہالہ مہی ہلہ داروہک مہی
ہالہانہ ہالہ چہلہ مہی مہلہ

ہالہ ہلہان لہ ہلہان مہی
ہالہ ہلہان لہ ہلہان مہی

ہلہک ہلہک ہلہک ہلہک ہلہک
ہلہ ہلہانہ ہلہک مہیہان ؟

سکرتنگ بده له خاليس دله ککم
تير تير هه لمره بختي کوله ککم

بزانه گهواتي بخت خوشي نازي
لهي ژمکاندوه خوراني پايي

لهو ميټوه جواني بده مکس مالان
که دمي تي له سل داتوه دمالان

چن سدهي کاهي شوه رڼم بـ
چتي خواپه رستي و رڼو نوښم بـ

ايتره نمخو شه دل له تاوانسي
بينه هه والي مانو نه مانسي

وولامي بالنده :

شامير وام زاني که تو وشياري
له خالي نهو ديو چاک ناکداري

خیر مدکه به گهس نه بهر چاوو پاو
به داوی ناشتی گهس مه غمره داو

به که سیک ده لنین ژانایه و ژیره
عه قلی سه رکاری پاوو ته کبیره

نهو که سدی که هوا بهرز فریره
بهرداشی زمان سدری هاریره

به خدیال پلاو زین مد بهره سهر
داری خدیالی که س نه هاته بهره

دنیا وه لانس شینی له دوایه
مهرگن بغوازه ژیتس له دوایه

چرای خراپه هه همیشه کوزه
له لای دزواپه هه سوو کهس دزه

پهله

په

په

په

شاهزاده بن دیوار

دیم پیرمیزدین پیرو پشت کزماو
 گورم گورم فرمیسکی دمقان لهچاو
 لارمق و فرمیسکد لهرم ، به کبسی
 دمقانله خوارین لهرم پهری سبی
 لهو دیماله زور همستی بزوالدم
 کزسی و مستای شیمیری شغالدم
 لئی چوممه پینشج سکاظم حرکالد
 به مفرمانه به گویم دا چنالد
 سکاظم لئی خاتونی بن دیوار
 لهره چوله ریت کموکوله ناو شلار؟
 لهو بن دیواره هاندره شکای
 به شمرمهوه لهو خملکه رامای
 دهرهای خفته تان هانی لروشلوی
 شمدیشمی پوزگار دلی گووشلوی
 شمر و سبهان و پزشلکه دهرای
 پشور و سوز و ماندوو خشلوی
 چلدمت لئچوانه گهردی تمپوتوز
 چن چن لیشلووه لهرم قزلی پوز
 یلن به (سابل)^(۱) بؤ خفتم باری ؟
 بؤچی نه ومنده لهرن پزشراری ؟
 گوی و می همزار سقو لهرم توش
 لئی پزشراره گئی بؤ خال به پهروش
 وهره فریشلمی غوریمت شکینلم
 هانا دستنک به سهرت دایینلم

(۱) لهو کسای پزسیار نکات .

دخلم نه لږځان هالودمړی منلی

په رڼه منلی خلقی په مڼه زه مړی منلی

کوچنی شیرینم : بهنایې چاوم

من برسېنتی بډ لږمې هڼلوم

گوتم کن که شتم نه منی زه وولیت

کڅښن خپران و مړی نه به وولیت

ناگری له ناکسې دلندا به مړدای

هغه نومونه بډ شری هڼلای

په مڼ بډ لږمې نه مڼه کاره ناکسې

دلای کڼه کسې پلن پاره ناکسې !!

دظن مړد له جنې غږدا سته گیله

وهمه پلن گوټووه پیرو پښتله

گوټی کوچم با چاکت گم خاکی

وا پېشان ددهی که بن هموڅی

گهی نعت زالبوه که کوردموڅی

پا گوټی راوون هالوون بډ شمسېری !!

له گولډېک ماوه له سیمای دنیات

له بهروو بوومی که بډ شمسېریات

من جولیارنکی خاله سووتلوم

لسمه منلی لږم ودمر لراوم

هملاری پهلای هڼام بډ لږم

دظن خلکه کسې گشت نه منلی خپره

هالووم مېرمرم بډ چاند دهلارن

په لږم لږم پښی سهرمای دهلارن

نا یکم به قوټی مالو مندلم

که پڼک وهر بوژن لږای لږم

گوتم دهلای بډ چسې وهمایه ؟

لږمې لږمې لږمې لږمې لږمې

په ناکسې خولمن پښت گوټی خستووه

په ناکسې دمسکرمېن دروست کردووه

دما گم ایسلام بنه گم
 هزارو سحر چي له سحر دلو
 خنځي دولت گشت پيوستلي گم
 بنه گم گاموت کا پيرو هموچا
 هر چي تانيره بخت پيدا ده گم
 زمو پختاوت بڅ سحر او ده گم
 بڅ په که گمته گن له خنځي خوي
 هر په که به ليد خوي موچه دهرين بڅ
 دهرينه خاوم زمو و ناسي خوي
 دهريني بهرهمي پمني ناسي خوي
 چونکه لوه لده پمني دني
 همووي لي لکه و گس ليث لاسيني
 لاسني بڅوي بهر دهرينه
 بهرني هزاري دهرينه
 همو و گس ناسي خوي پني دهرين
 دهرني لوالي هزار بهر ده گم
 گوني بلخين بن مدام گواپني
 سهرشم فيدلي پنگي خوداپني
 شعرته به پيري تملکد کمه شام
 دني خوا بکمه بهر نامي لاسم
 گونم لافرين پشمه گمي وخت
 لافري منيمان لخوا بهدي همت
 چنده پنکمو جوانن ، چوون
 پشمي سپو و خه بخت لافري پمردان
 ده که پير زمت بن تملکدو فېشه گدن
 پهره پنشمه گمي گلو و ليشتيمان

هوگه ل و بارووت

من تیکه شهروم خاوهن برهـــــــــــــــــارم
 بین باک له ره نوو لطف و لـــــــــــــــــازارم
 به تفهنگی دهستی ناو مهنه زـــــــــــــــــارم^(۱)
 سنو و ره کانی خوا ده پاره زـــــــــــــــــارم
 چهند خفته که به تاریکی شه و گـــــــــــــــــار
 ده برم لوتکه جای هزار به هـــــــــــــــــزار
 له سهر تاشه به رد کپ لئی ده خـــــــــــــــــارم
 ده شکستم تاسه ی ماندوویی شه و مـــــــــــــــــارم
 که رنگا ده برم به دیزایی شه و مـــــــــــــــــارم
 یا چاو کانه نامه زوئن به خـــــــــــــــــارم
 یا لهو کانه ی که غهرقی تاره قـــــــــــــــــارم
 یا راده گیری له سهرمان لافـــــــــــــــــارم
 یا له جن ده چن کولاهوی چوـــــــــــــــــارم
 یا که مره ده کړی به خسه و به رـــــــــــــــــارم
 یا کانی به ردی له زکده به ســـــــــــــــــارم
 یا ده م خوسجن مله پهی نه شه و مـــــــــــــــــارم
 نابین به کوسپی ری تیکه نشانـــــــــــــــــارم
 هره ده برم رڼکای سه طی زبـــــــــــــــــارم
 مادام سهره نجام که شه هیدی مـــــــــــــــــارم
 له نیش و مهنه ت هره پاکم نه مـــــــــــــــــارم
 لهو کانه به ره دهنگی ده ماســـــــــــــــــارم
 ده و کله و بارووت ده بته هـــــــــــــــــارم

۱۳۸۵ / ۲ / ۲۲ له هاتو کتای

دەنگى جىيەنە (۱)

گەر ولتت گۇمى خويۇنە دانىشتنت زىللەت_____
 گەر نەگى شۇرش لە پىي خاكا نەجاحت زەھمەت_____
 گەر نەسووتى مۇمى ژىنت بۇ نەجالتى قەومەگ_____
 كوا نەرخى نەو پۇۋى كە پۇۋى ھەولۇ ھېمەت_____
 گەر نەگى شەق شەق بە دەستى خۇت جوگمىنى سەم_____
 كوا سارپۇز دەپت بىرىنى كولاۋى نەو مىللەت_____
 دەستى دوعات بىس بىلىدكە تۇ لە مېجرابى خەت_____
 كەى مەسۇلمانو زەلېلى خۇ سەراپات غىزۇت_____
 نەو كەسەى ژۇردەست دەۋىت مايمى كەساسى خۇيەت_____
 نەى دىفا كوا كى نەمۇندەى پىروادا، بە غىيەت_____
 چۇن دەپ مۇمن لە پىي ھەققا درىنى لىك_____
 تۇلە كاتىككا دەۋىت مەرىت شەھارەت_____
 نا ھەۋىنە تەۋرى ھەق و ھەلپە دەنگى جىيەنە_____
 دى ھەتتا دۇۋمەن لە خەوداپە ، خىراگە دەۋەت_____
 نەى ۋەتەن شەھەر ھەپە خاكت و شەھارەن دەگ_____
 تا بىزان شەھرى كوردى گەۋھەرى بە قىمەت_____

۹۸۸ / ۸ / ۷ بىسەنە

(۱) بە دەنگى شەھىد مە بايگەر نەسەر كاسىت كوتتارە

بىر ئادەم ئادەمگە (۱)

كەتتى يا پەرىزى ھاتىرە دەسا بابىگە يەنە غەنى
كۆرۈنگەن چۈشۈرۈپ دە نەزەرىنى دە نەزەرىنى

غەنى ئادەم خۇشەن ۋەتەن دەسا يەنە بىكەن يەنە
بەنگى سۈرۈپ گۈلەنگەن خۇشەن شەھىدى گەنە

بۇنى تىكۈشەن غەنى شەھەرە بىرەن ئە مەرىن
خەلىق بابى بىرەن گەنە ۋەتەن دەستى دۈشمەن

بازىرى مەرىن يا ھەنەن بۇ بىرگەن ۋەتەن
بۇنى دەستى بىرەن گەنە شەھەر دىنە تەمەن

(مەنىن دۈشمەن بەھىزە تۇپۇ ئەيەرى ھەيە)
نەمى شەھەر دەستى بىرەن گەنە شەھەر دىنە تەمەن

ۋەتەن بە ھەستەنكى پاك ۋەتەن خەيىن كارۋانى خۇشەن
بۇ تۈلەن ئەنەنەنگەن گەنە نەزەرىنى ئە گۈلەن

دە ھەيەنەن يا پەرىزى ئە گەنە نەزەرىنى شەھەر
بە ھەيەنەن گۈلەنگەن ئە دۈشمەن دا ۋەتەن باران

چا گە بىتى شەھەر پەيگەر گەنە سەر ھەرىزى
ئالاي شەھەر دىنە تەمەن دەستى بىرەن

۱۹۸۸ / ۱۰ / ۲۹ چەنئەن

(۱) بە ھەستەنكى شەھەر پەيگەر گەنە شەھەر دىنە تەمەن .

(۲) ئەم نەزەرىنى شەھەر دىنە تەمەن .

بیا سهنگهري چنگه گۆشهم^(۱)

(سهنگهري) گۆرپهلهي خنجيله و چوانهم
 چراي مال هيولو ناواقي ژيانهم
 چنگهري گۆشهم ، گلينه ي چهم
 خوشه ريسته كم تا له ژين مام
 كه لهنيو مالداهه ماتو دهچهم
 نقر له پمپورلهي بهمشتين دهچهم
 هرچهنده كهوا ليت دابهم
 شينه كه ي تو ههروا له بهر چهم
 لهگل هماسه ي ههلمهت بردهم
 لهكاشي گهره ي شهري دوژمنهم
 لهگل ههروا تاسيهك لهگهلمه ي
 له چاوي سيني و له ناخي دهمه ي
 بلن بهو دايكهت كهوا رهشپوشهم
 ههروهه نهركي سهريشاني تووشهم
 له نهركي ههروشه بهس چاو ههروان بهن
 لهناو دوژمندا چاو بهگريهان بهن
 كه گولله ي دوژمن دهري لهسهم
 سهريهري دنياو پوژي مههشهم

۱۹۸۸ / ۹ / ۱۱ گه لهگهين

(۱) لهسهر دهراني كاه (مهيلسنگي) له پاتيه يو كۆپهيه چن ههرومكه ي ههروان ههروه .

بهار و میوهزار

بهاری دئی و گوند و شـ____
چرخی دهرکرد دهر و بـ____

هاته دهری گیا و گـ____
شیرینی مندان له کـ____

بۆته بـ____
دهجـ____ بۆ گیا برژیوه

گارانی دینی له پـ____
بۆ بـ____ سینهی میـ____^(۱)

چۆلکه دهجریونـ____
بزن و مهر دهبارینـ____

له گول ههلههـ____
دهخوینـ____ مهر پـ____

که وه پـ____
دینه دهری کـ____ و کـ____

ههسان هاتوه بهـ____
ولات تیکها بۆ گولـ____

له بـ____
میلی مالدین باسک و قـ____

لهو شاخ و دۆل و شـ____
ژن و پیار خـ____

کارانی پشت به تـ____^(۱)
کوتونه گورکه میـ____^(۲)

کوه له بهری دهخوینـ____
کۆتری شاخ دهگمـ____

ههنگی جوان و خنجـ____
لهسر کلۆکه حاجـ____

شوان به ئالهـ____
مهر لوی پـ____ کرد به هـ____

(۱) توشور ، ههنگه ، کۆل .

(۲) پهشواوخ له گهرمای هاریندا میشتیه دیت پیوهی دهوات که (مژ) شی پـ____ و کلکی
مطهری و خۆی بۆ بـ____ سینهی دهکوتیت ، بطن گورکه میـ____ .

(۳) باهجه ، بیسهلین .

کاريله و بهرخی نږومـــــــــــــــــي
لوروت دمگښېن بڼـــــــــــــــــي

له نږو پاريزه و شمشـــــــــــــــــي
دمخون گياي شـــــــــــــــــي و تېر

لار و مراړي خو دمشـــــــــــــــــون
ميړو پالـــــــــــــــــي ددره دمېړن

به با دمنځه مـــــــــــــــــي کون
(کښه سمه)^(۱) نښان خـــــــــــــــــون

(پيړوچه ، مينځه ، شـــــــــــــــــريز)
که دېن مغلز مغلـــــــــــــــــون

(مـــــــــــــــــون و گولمغزو)
بڼيان دې بـــــــــــــــــون و تو

(وښخه و کما وکنـــــــــــــــــي)
له لوتکي شاخ و مغلـــــــــــــــــي

(مغلز و رمزيانه و شـــــــــــــــــي)
و تيان کړده زمونـــــــــــــــــي

(مغلز ، کاشمه ، گزگـــــــــــــــــي)
سپان تړنه ، گولمگورگـــــــــــــــــي

(ميکوک و بڼي ، توپـــــــــــــــــي)
گيا چا ، زمينې ، تيسمورگـــــــــــــــــي

(موزلاو ، بنگ ، پمگـــــــــــــــــي)
کتر تښي ، دور قلـــــــــــــــــي

(گيا سمر ، خوش مـــــــــــــــــي)
دايان کوتاوه رېشـــــــــــــــــي

(شمېله ، ماکوز ، سپـــــــــــــــــي)
(چمچنې ، مېړ ، لـــــــــــــــــي)

(ترشه خاتون ، گولـــــــــــــــــي)
(بېستنه ماره ، قاشـــــــــــــــــي)

(نسپون ، مومک ، گويـــــــــــــــــي)
(سملاب) يان (گوله جوتيار)

(سوشين ، ناوېژ ، گڼـــــــــــــــــي)
خه ملانښويانـــــــــــــــــي

(۱) مېش خړه

(گيا پشيلو پىچورگ)
(كەرتەنل ، كەلەلەلەلەلەلە)

(قازياخە ، نىرگاز ، مېرئەرد)
نەخشا شىيور دۆل و مەرد

(گولە نەورۇز ، ترش—ۈكە)
(جەنرەشە و سېرەۈكە)

(مەندىلان و گول—مەرون)
ئاودىرى ئاوى پەن—وون

(تۆلەكە ، بۈك نەزىلە)
(خەرتەلە و پىنچىلە)

(نانەكەدە و كۆلەك—)
خواردنى پياو و ئن—ە

بۇ دېھات و گوندو ش—ار
بۇ خوندەلار و جوتى—ار

(ئورىنگان ، پىچۆلەك—)
(شەمشىكە ، پۇن خۇشكە)

(مۇسۇكە ، قەلەم—مەرد)
شەن و مۇر و سې—ى و مەرد

(بىزان و پور ئايشۇك—)
(پەلەك و كەپۇك—)

(شىلان و پەنگ و بەيپ—وون)
(گۈزىلە ، كەلەلەلەلەلەلەلە)

(دىمە ، تۇق تۇق—)
(مەلەلە و گيا مامىل—)

(كەلەلەلەلەلەلەلەلە)
(مەنۈكە و گياگۈن گۈن—)

ياخو پەخىرىن يە—ار
بۇ سەپان و كرىك—ار

كور و باب^(۱)

هه ناكەى باوكى شيرينم چاوت وا هه له ڤنگابى
 له كەل تاريكى شه وگارا كۆرى تۆ به لكه به دابى
 هه ناكەى چوونه سه ر ڤنگاى كاروانى ئاشنايانست
 كه نامه بك يان هه والىكى كۆرى تۆى بۆت هتتابى
 له كەل رازى تهقهى تفهنگا دهين دهنگم به تۆ بكات
 به وشه بك كه راسته وخۆ به روهى تۆ ئاشنا بى
 خۆشترين شوچنى منداليم پشته چه ماوه كهى تۆ بوو
 فۆرى به زريت كردم بۆيه دهين جيم لووتكه و چا بى
 هه لمه وه رينه فرمچسك بۆ كۆرى به رزه فرى خوت
 گزيانى بۆيه به كه سچك خۆى بۆ شه هيدى دانا بى
 باب هه موو نهوانهى كه له كه ژوتيوان ده كوژر بى
 هه موو باب و كورن نه دى بۆ دهين دلى تۆ وابى
 ده زاتم به كوژره وه رى بيت كه ياندوو مه بابه گران
 په شيمان مه به له و رهنجهت مادام له پىناو خوا دابى
 له پشتى چه ماوه جوانه فيشهك دانى كورده وارى
 كه به لكو دوژمنى دل رهق به كجارى كوژراى دابى
 هه ماسه خولقينه ريشى بۆز له ناو كۆرى خه بكات
 كه به لكو به و عيشقه پاكه ره قيمان و بۆل و ريسوا بى

(۱۹۸۸) شىخ ئايش

(۱) نامه بکه لاسه زماش پۆشمه رگه (خير تعمى جمله) بۆ باوكى به مژمارى .

چەوساوەکان و اهاتين

چەوساوەکان و اهاتين — دوور خراوەکان و اهاتين
 تيمە مژدەي نازادين — هيمای يەكسانی و دادين

بين ناوە — ان و اهاتين

هەر ئيوەن نازار دەدرين — ئيوەن ناواری دەکړين
 ئيوەن کە بێ نووتين — شەلالی گۆمی خوړين

جی ماوە — ان و اهاتين

مۆمی پړی کوردابەتین — مەشخەلی برايەتین
 ئيوەن کەفادەن و چان — بۆ کامەراتی هەمان

دەر کراوە — ان و اهاتين

دوژمن سەفەت هینلەرە — نزی هەموو یەشەرە
 کوردستان لیلی تەمەرە — (بروشیمای) دورو مەرە

داماوە — ان و اهاتين

کوان هەق و سەنەکان لە کوێن — بۆ دیتی ئیوە بێن ؟
 سەیر کەن مەل و حال — بێن ژنی ئال — ان ؟

کۆ ماوە — ان و اهاتين

خۆ هەرنەبێن تینسان — عەودانی خۆشی ژيانن
 تاکەي جەووری ^(١) سەنەم کار — لە ئیوەي چینی هەزار

ماف خوراوە — ان و اهاتين

١٩٨٨ / ١١ / ٢

مەشەقەت سەرىزى (۱)

ئەي مۇجەممەد لاۋمىكانت پاپىرې—
 بۈۋنە يەك، بۈرگەنى تۈلەي ئاگرې—
 قوتابىيالى قوتابىيەت پىنگەيې—
 چۈنكە ئە ئىلى دۈشمەن تىگەيې—

(۲) بۇ ئازادى بۇرگەي سەرىزى
 كەۋتۈنە پىر بىرەم مەشقى سەرىزى

ئەي مۇجەممەد شاخەكانى كوردىستان
 بۈۋنە مەككۇى مچاھىدى چەك ئە—
 تا بىدىن بىرپەرچى ئىلى دۈش—
 وا دىمۇن بىرەم مەشقى و خۇراھىن—

ئەي مۇجەممەد سەيرى لاۋمىكانت ك—
 تەماشاي شۈيىن كەۋتۈنى قورنانت ك—
 سەنگەرمىكانت ئۈي دىكەن—
 پەرە بەدىنى ئىسلام دىدەن—

(۱) بىۋىلەي كىرەتەردى يەككەم خۇلى مەشقى سەرىزى ئە كەپلەتەردى .

(۲) ئەي مۇجەممەد ئە ئىلى مەشقى دۈشە شۈمەركە دۈشە دىمىتەردى

مزگینی بن سلاحه ددین هاتـــــــــــــــــه
دهنگی قورنان که و ته ناو و لاتـــــــــــــــــه
که شاهه بازاری بهونه قناری دیـــــــــــــــــن
تا بنه خشن میژوی چارمنووسی ژـــــــــــــــــن

کورده کاتی مهشوق و تیکوشانتـــــــــــــــــه
سوپه رو قه لفانی شهر، نیمانتـــــــــــــــــه
دورمنت پیلانیککی به ده ستـــــــــــــــــه
لئی پایه پره گهر گلشی ده ستـــــــــــــــــه

په پامه شته

لمی شه هیدې خوښایې تُو ناواټې که لاندې

تُو مایې سقریرلې تُو تُوڅلې دلا

په پامه شته پتیه شاواری نېرې سترې

په پامه شته ناروان که نیشتمانیان کومې

تُو کاروانې تیږه پې پامه شته خوږن پتې

پازو نیازی هزاران بې سرو شوینت پتې

تُو بلنډې ناروانې مېشخه لې پېرلې

هولې کورستانه کانی فیزی بهرې فېرلې

کوشته دېستی هولاکو و هېلدرانی سدرې

ستې دېدی ناکاراکې و هېرېشیمای دودې

بېروباوې ، ټنګه شان ، دداسه تی ناګرې

فیزی توپان کړ دود مانای وشې نه بهرې

کاتن مېشکت د پتې پووسوهرې لای په راندانې

له وڅلې مېشخه شدا له کول پتې پېرلې

چیتان نه کرد ؟

چیتان نه کرد به کوردستان به زندی پهنکینی کورد ؟
 چیتان نه کرد به ولات و مسکهنی دیرینی کورد ؟
 نیوه لافاوی خوین بوون بزهی لیوانتان ســـــپی
 بوونه باعیس داپژانی جوگلهی نهسرینی کـــــورد
 دم کوژیت و نایهلی دهنگم به عالمه بگـــــات
 تا نه زانی کس که چۆنه حال و بال و ژینی کـــــورد
 ناگرو ناسن دهبارینن بسمه خه لکی هـــــزار
 چونکه زندهقی چوو دهژمن له راپه رینی کـــــورد
 خو ره قیبی دل په قی کورد دویمنی کورد نیه به ته نـــــی
 هه لده که نئ هه لزو بیژای کونستانی نه خشین کورد
 زور نه ماوه بیته بورکان ههستی توله و پقی خه لـــــک
 بیته دی ناو نزاو پارانوه و نامینی کـــــورد
 تیکی داوه گشت نه ریت و دابی کوردهواری کـــــون
 ناچنمه سر بانه مه پان نایش و فات و هه مینی کورد
 خو زیان مۆلهم نادا بنورسم ژانی قه ومه کـــــم
 خو به ناشیهرم ده بوونه مه شفعلی زپه رینی کـــــورد

شېئره گانم

شېئره گانم همسنى پاكىن مەلەسولاون
 ۋىلەمى ۋاگىرەتلى گوندى سوتولاون
 رېئوارىكىن پەرە ئاسۇرې دەپتون
 رازو نيازى ھىزارىكى لىن قەومولاون
 شېئره گانم ۋاتى پىشتى چەوساوانىن
 پەيمى مىللەتلىكى زۆرىن تاوانىن
 سۇماي چاۋى پاسەۋاتى لەسر ھەستىن
 خوتى دىل ۋ فرىتىكى سوتىرى چاۋانن
 شېئره گانم پاراقەۋەى دۋاى نوتىژن
 بۇ داھاتو چاۋى سەركەۋتن دەپىژن
 پارچە كىتىن لى سەھەمىت ئالتىنراۋن
 لىژنە لاشەى دولمانى گەل دەپىژن
 شېئره گانم زاپىلەى دەنگى كارۋاتىن
 نوۋزەى كوردو نرگەى جىھادى ئەفغانن
 شىرى دەستى ھومەرى كوپرى خەتتەن
 خوتى ئالى شەھىداتى بىرى قورئانن
 شېئره گانم ھەستى خورىەت دەپىژن
 مۇدەى بىزە بە دىارى بۇ مىنال دېتەن
 دىتە بەستەى لايە لايە ھەتتا بەرەن
 لاتىكى ھەتتەتلى بىر باب پادىلەتەن

چارچالوون ۱۹۹۷

هرچنده کوا مند قبـ ن
 به پاسای خـ واوه عهوداين
 وه کو باوکمان نيکوشهـ ن
 هاوړی نه شکوت و سهنگرين
 چه کيو لورگان واه دستمـ ان
 ده پين پړی سه قی مه به ستمـ ان
 ممشخالی بهرزی نازدـ ن
 خوینی سووری پړی جينادـ ن
 ده پړين بهرمو لاسوی پروونـ ان
 بهرمو چارمه وسمی بوونـ ان
 لاکداري دهوړوبهـ ن
 له کرداري خراب بهـ ن
 هرچنده کله پره ناموـ ن
 لړوی دهستی کس ناخوـ ن
 ا هيجرت ا^(۱) لمریځی خواييـ ه
 بویه لمان لاساييـ ه

(۱) کله کړن له پښتني خوا.

كارەمسالى پىشەندەرى ^(۱)

چرىكتە ۋەتەن دېتە گۈي _____ مە
 ئىۋە ئەرۋان تا ئەمەن دېمە _____ مە
 ھارۋاتان ئاڭات بە گۈي دىيە _____ مە
 چۈنگە دەمىگە كورد لىنى قەمە _____ مە
 ئاسقۇرى باۋكى پىشت كۆمەرەيە _____ مە
 سەدان ئاۋاتى دامەركاۋەيە _____ مە
 دىسان لىنى ئاۋە كۈچى ئاچ _____ مە
 بۇ چارەنۋوسى ۋە ئادىيە _____ مە

لە كىن پېرسەم ھەۋالى ئى _____ مە
 ھەرچى دەي يېنىم پەنگى پەشىز _____ مە
 شىئەر ۋە ھەر دەۋر ياخىن ئازانە _____ مە
 ئەۋ لە قاقىمەر ئەم لە چاۋانە _____ مە
 ئەمى شاخەكان گەلم بۇ گۈي چە _____ مە
 خۇ ئىۋە بەرۋان لىنگۇشپا ^(۲) ۋە _____ مە
 لە ئورۇتقان خۇ سۈنۈشم بىتە _____ مە
 پىۋا بىن ئازادى شەرمە بىتە _____ مە

(۱) لە يادى گۈلستەنمەي پىنارى قەندىلدا بەمەستى پىشەندە .

(۲) لە ئىۋەشپا .

ن ۲ _____ نەرىن ھەتتەكى ۋا ۋاۋارە بىي
 ن ۱۹ _____ ن ۱۹ _____ نە ھاكى ھۇمان بۇ ھەۋارە بىي
 ن ۲ _____ نەتتەكى قىمىسكى چاۋان بېزىك
 ن ۱۹ _____ نەتتەكى ئازىزى لاۋان بېزىك
 _____ نەتتەكى ھەۋى سەركەتتە
 _____ نەتتەكى سەۋىشەم ۋەتتە نەسەۋەتتە

دىسان بۇ ھەۋەسەتتى پىشە _____ نەرىن
 با دىو ۋەتتە قىمىسكى ھەل _____ نەرىن
 سەرى ھەلداۋە ھەم ۋەتتە سەرى
 پەھەرى ھەۋەسەتتى سەۋىشەم _____ نەرىن
 ۋادىسان كۆردى ئازاۋ قەلەن _____ نەرىن
 لىنى گەلەن چاۋارلاۋ پىشتە ۋەتتە سەرى
 دىسان پەھەسەتتە ۋەتتە دىسان
 لىنى ھەۋەسەتتى پەھەسەتتى پەھەسەتتى
 لىنى ھەۋەسەتتى پەھەسەتتى پەھەسەتتى
 لىنى ھەۋەسەتتى پەھەسەتتى پەھەسەتتى
 لىنى ھەۋەسەتتى پەھەسەتتى پەھەسەتتى
 لىنى ھەۋەسەتتى پەھەسەتتى پەھەسەتتى

(كۆشكەلە) و (سەيد ئەھمەدان) ، (چۆم خېگە)
 (گۈرەخ) و (سولتەنە دىن) و (خەندەكە)
 (كەسۋى بابەسەنى) و (قېزەلە بىسەپى)
 (سەندۇلان) و (پارەپانە) و (كەمەپانە)
 يان (كىلە سىپى) ھەمەركەسى بەلەسەپى
 پۈرۈن بە مۇلگەسى تەراتىنى ^(۱) شەسەپى
 بەلام داخەكەم غەيرى ھەلپەپەسەپى
 نەجۋول ئىمان ھەسەسى پاپەپەسەپى
 كۆردە تۆ نەۋەسى سەلەھەدەپەسەپى
 دە پەلامەنى بۇ پادەمىنەپەسەپى ؟
 لە بىن ناگەسى و خەتەپەسى ھەسەپەسەپى
 خۇت پەسەلمىنە تاكەسى ژۇرەسەپەسەپى
 قارەمانانى ۋاقت نەدەپەسەپەسەپى
 تا ئىيان فەيرەسى دەرسى پاپەپەسەپى ؟
 كۆزەلى بۇيە دوزەن بوو خەسەپەسەپى
 تۆ دىگەرىسى ۋە پەسەلمەنەپەسەپى
 (قەلەمىن) بووگى ژۇر تارەسى غەسەپەسەپى
 ھەزەشەپەكەسى چەرخ و سەردەسەپەسەپى

(۱) پەمەنەن

دىستاكەش خويىنى سالى ھەفتا و چىـــــوار^(۱)
 لە كۆنەزاسى ھەلە دىقە ھـــــوار
 داخەكەم شارى (زانكۆ) وقورىاتىـــــسى
 ھەتا چۆكە ئەكرای پۇزيان ئەزانىـــــسى

ھەمىرى خىلى دل بوو (قىـــــادراوا)
 بەھەشتى خوابوو بەسر دىنىـــــاۋە
 ئۆيۈران دەچوۋى بۇ ئاۋياخى سىـــــو
 وىگرا دەچوۋان زەمان و زارو لىـــــو
 ھىشۋوۋى جوانى تىرى ھاتبۇنەخـــــوار
 دەت گوت دۆڭمە دراۋە لىـــــە دار
 سەرچاۋەى ئاۋى بەفرى كۆنسىـــــتان بوو
 دەۋرۋەرى گەشت باخى جىـــــوان بوو
 بەزىر باخاندە دەۋزىسى ھوۋىـــــار
 جەنات تەجرى مەن تەختا الانىـــــار
 لە دەۋرۋا دەت گوت شارى گولانىـــــە
 گولەيش نىعمەتى جوانى يەزدانىـــــە
 نىۋومى گوليان دەدا لە يەخىـــــەى
 پەسەد ئاۋات و ئومىدو ئۆخىـــــەى
 سۆزى گول بۇ گول دەپشكۆن لىـــــەى
 لات سەير نەيىن گول گولى بىـــــەى

(۱) لە سالى (۱۹۷۴) ز دە ئاپتايىنى زانكۆى سەلىح الدىن بە ھۆى شەپى ئاۋخۇرە پەرتەسە
 ھوۋەرن لە ئەلەزىمە جىگەر ھوۋەرنە پەزىم بەفرىگە بۇمبارلى كەرن .

بەلام سەد جەيف كە _____ ابرلوا
 ئىستاقەك ئاشى ئاولىن _____ راۋە
 كۆلەنگانى لە خەلك چۆل _____ ن
 بېچىيى ئى تەپۆ چاوت دەكۆل _____ ن
 ئەمەندەي كە لە سنوورى چ _____ راۋە
 تارمايى خانوور مالى س _____ ورتاۋە
 ھەنارو ھەرمى و ھەلوچە ھەنجىر _____ ن
 بۆ مىش و دەعبا بۆۋنەتە نىچى _____ ر
 سۆزى نە جولا دوزمىن لە پاس _____ سى
 سەگى بەرەلاۋ پشپىلەي بىر _____ سى

كوانىن قورىنگان بە لاۋى (سىل _____ قۇن)
 شاپەر باۋ گەردىيان بىش _____ قۇن ؟
 كوانى قىرۋە بەزمى رەۋەن _____ دان
 مىگەل بىننە سەر جۇگەي (ش _____ ھىدان)
 كوانىنە چاۋان پېر كەن لە ك _____ ل
 ئەدىفە شۆپر چارۆكە لە م _____ ل
 چۆن ئاسۇر نىتىن كۆنەبرىن _____ م ؟
 بە ئىۋەم خۇش بوو مائەۋە رىن _____ م

شارده‌گی بویگی شاران (سمنگه‌سمنگه)
 بهرگی بیژاری و هه‌می گریه‌م —————
 چهند ئه‌په‌ین بوو (سیفون) ی جوانه‌سی
 هه‌زی (گاهه‌ین) و به‌ری گونستانه‌سی
 خاوه‌نی فیه‌رگی (مه‌زا پۆسته‌م) به‌وو
 له‌ سنووری خۆی نمونه‌ی که‌م به‌وو
 زۆر خۆنده‌واری به‌ری پنه‌گه‌یان —————
 (اطلبوا العلم) ی چاک به‌جه‌گه‌یان —————
 هه‌تا وێران کرا نه‌ویش سه‌ره‌نج —————
 نه‌ی فیه‌روونه‌ نوژنه‌ی نه‌ف —————
 ام

نه‌رمش له‌ به‌ری (هه‌لای مه‌لا)^(۱) —————
 ده‌بێ هه‌ر مایی شه‌وته‌خه‌دا —————
 که‌ به‌چه‌نگی ده‌ست چه‌ر به‌وو وه‌ک پۆن
 په‌واجی زۆر بوو وه‌ک ئاسه‌ی ک —————
 چه‌ره‌نه‌کاشی گه‌شت پانه‌گ ده‌گه‌ —————
 هه‌می پۆنگاری له‌به‌ر ده‌ب —————
 هه‌زی نه‌ده‌ماله‌ لای ده‌کانه‌ —————
 ته‌وه‌ ده‌بوو له‌ی موشتیه‌گانه‌ —————
 هه‌رچه‌ند له‌ فیه‌لی دامه‌ زۆر فیه‌ —————
 به‌ (حاجی ئالی)^(۲) قه‌ت نه‌ده‌ری —————
 چونکه‌ له‌ دامه‌ زۆر خۆی ده‌ب —————
 به‌ گه‌مانج ئاها‌ی له‌ی ده‌خ —————
 واره‌ !

(۱) (عیداله‌ مه‌لا عیاس) موکانه‌ریکی شاری سمنگه‌سه‌ر بوو. زۆر ئاره‌زووی له‌ دامه‌گرانه‌ به‌
 له‌ هه‌موو لایه‌که‌ ده‌مان تا ئه‌واره‌ دامه‌یان له‌گه‌ڵدا ده‌گرده‌ قه‌ت له‌ دامه‌ پنه‌ قه‌ت نه‌ده‌بوو.
 (۲) حاجی (احمد ئالی) په‌ره‌مه‌ریکی ئه‌وه‌ی له‌وێش سه‌ری ده‌خووا پۆ دامه‌ی موکانه‌گه‌ی
 خۆی به‌جه‌مه‌یه‌شت و ده‌مان له‌گه‌ڵ (هه‌لای مه‌لا) دامه‌ی ده‌گرده‌ ، په‌لام له‌ هه‌تیه‌ی دامه‌یا
 نه‌یان بوو .

قەي (ھەممە سەھىد)^{۱۱} چەلۈن بىن ھالەسى
 پارى خۇشتر بىن يانە ئەر سالەسى
 ئەر لەر دىنپايە گەر سەرى قالەسى
 لەۋىش دەفرۇشنىت ھەر ورمۇرالىسى ۱۲
 دوكانەكەي كە ھىۋاي مىندال بىسى
 مىندالېش بىنۇي ژيانى تال بىسى
 كاتى قوتابېم ۋەي يادى بەخىسى
 زىگى بىرەسىم زۇر لەۋى كىرۋە تىسى
 يادەكانت قەت ناكەم قەرامەتۈش
 پىرەمىردەكەي پەزا سۈرەكە خەتۈش

نە (داكە ھەبىب) ۋ نە (چىزە سەۋۋەتاۋ)
 لىنى ناپېنى كەس تا ديارە^{۱۳} چەچەۋ
 لەر (ئاشمۇران) پە تا (دوازىدە بانەۋ)
 يەكسەنى خاكىن تارمايى خانەۋ
 مىلاقەكانى بىنارى (كىنەۋەۋەش)
 غەمپانە سەرىيان گىرتۋە لە ھەشەش
 (سەر بە كىلۋە) ۋ مەلى بەندەندىنى
 ئاۋاز دەخۇيىنن بە تاقىتەندىنى
 نەدىتە بەرگۈيىت ھۆۋرەي جوتىنى
 نە ھۆۋپە پەشمال ديارىن لە زىمۇنىنى

(۱) پىرەمىردەكەي پەزا سۈرەكە بىر دوكانەكەي پەزىر لە ورمۇرالى ، ھەممىشە دوكانەكەي
 لەپەردەكەي قوتابىخانەدا بىر مىندال پۇتلىكەي ھۆۋپان نە دەستى قەي دەكەدە .

کوانج (مام خنر) شمشال مهرن
 مهرای (خیل وهره) ^(۱) بؤ خیل بهون
 کوانج برانگه و ریش سپی
 بلن خؤ بهتری قهندیل
 له دشتن تیری خواردوره
 سازین واهنگه ی خیل بهره ژوره
 له (گردی حوسنی) تا (دارمزین)
 پیایونک نه ماوه سهری بیز

(پیران) و (جهلکان) ، (زمنگلان) و (مهکان)
 (پهسو و حاجیان) و بهزایی (دوپان)
 (مهندمه ران) و (زورکان) ی سرک
 که (زوپنه کینو) بیان گرتوته به
 ئیستاکه مهوری خاپور ک
 تابلوی مهرگی له سهر چه
 هارده ی پووباری ناوی (سوره دئ)
 خوبخو دیته خوار بهره (په دئ)
 (سینه مۆکه) ی جوان به قهد چیه
 دشتی له ملی قهندیل
 ئیستاکه وک شاری مهرگ خاموش
 بؤ گهرانه و ژور به پرورش
 کچی (پرد مهکه) و پیری (کاسکان)
 بؤ مهری دوشینن مهل ناگهن باسکان

(۱) کوانجکی شمشاله .

(ئاشقۇلۇكە) ى بىر زو گۇندى (سەرگە ى نىل)
 چاۋيان بېرىمۇ ھەۋارگە ى (پەرسوزى ——— ن)
 كۆمەلە مالىن ئاۋى (بىر د گ ——— ۋېر)
 لىنى ئاين ئەو سال ھەماسە ى ك ——— ۋېر

چەند ئۇرۇق بىو گۇندى (قېزاق ——— ۋ)
 ھەلى دەستەندى چىرىك ە دەنگى ك ——— ۋ
 دىمەنى جۋانى ھەردىۋ (پىشتاش ——— ان)
 (ئۇندىزە) ۋ (بۆلە) تا (ئەستىزىز ك ——— ان)
 (نۆۋدەشت) ۋ تەۋاۋ دۆلى (شارۋىش ——— ى)
 دەستە ملانن بۇ سەرەخۇش ——— ى

كۈا خۇ تىن پەرى خىل بىن ب ——— ۋ ۋور ؟
 پەشمانىان ھەلدەن سىۋور ۋ سى ——— ۋور
 بەھارى سەۋىم ھەرچەن ——— ۋ ۋور
 پەنگى پايدىزى لەخۇ گرت ——— ۋ ۋور
 مىلاقە خۇنىن خاكى مشت ——— ۋ ۋور^(۱)
 بە كەلدانى غەم چاۋى پىشت ——— ۋ ۋور
 كانى ۋ سەرچاۋە چاۋدىرى خىل ——— ن
 دەلىن بۇ ئايەن بەجىعان دىل ——— ن ؟

شەنمەي شەمال گيا دەمەزىن
 مەلەلە ئوستوۋە گول پاي دەمەزىن
 (بۇد) ئى كۆيىستانان چىن چىن نىشتىۋوۋە
 (گەنمە) ئى قەدىپال لەداس گەرتۋوۋە^(۱)
 بۆتە زەمەندۇ چىن بۆتەۋە ۋات
 مەرو مىگەلەن نەمارە بېخ ۋات
 (گولەپوۋىن) بۇنى غەتەرى دەمەزىن
 كەسىك نىيە بىن سەرى بېسىن

نە شوان ماۋن نە شەنگىي
 چۆل (كۆتەرەل) ^(۲) و (خوار) ^(۳) و (گەلنىرى) ^(۴)
 سالى پار بايە ئىستاكە ئۇستىستان
 بە ئارەزوۋى دل دەمەتتە كۆيىستان
 لىيان دەئا تاۋل ، چىخ و كۆچۈ بىر
 مەركەس دەچۆۋە سەركۆنە مەروار
 يا دەمەتتە بۇ بىستوۋى (شىخ شەمەز)
 زىاتەر بگەن پۇنە كەمەرو دىق

(۱) پەق بوۋە دەمەزىت .

(۲) (۳) (۴) سىن غاۋىنمەنەرى كۆيىستان مەنگۈپەن .

کچی کورد کاتن دهچۆ دار میند _____ان
 دهری دهمینان ناویندەر کل _____ان
 تا دههاتهوه چاوی دهرشت _____ان
 دوژمنی خاکی بهچاودهکوشته _____ان
 بۆتهشی پستان دهچۆ پشت _____ان
 دلی گهنجانی لهخۆ دهن _____ان
 ژنی کورد ماندوو نابن له _____ان
 گهر به ئازادی بینه _____ان

به نهتلهست شوان چۆن خۆ دهبویند _____ان
 نهگهر له ترسی دوژمن بویند _____ان
 شهو هاوێز بووبن لهگهل قهندیل _____ان
 نهستهوه ههل کات به ژینی دیل _____ان
 نهو لهگهل پۆیان چۆته بهندمن _____ان
 کوانن ههل دهکات لهوئ بهتهن _____ان
 لهکام چن بهرزه نهوئ ههواي _____ان
 لهنهوشن^(١) دا مهر نهکا زاووم _____ان
 شهوانه نهگهری بهنی دهست بیند _____ان
 مهری پانهدا شهو بۆ شهویند _____ان
 به نالهی شمشال ژیان نهویند _____ان
 به قهولی شوان عهمری نهمیند _____ان

(١) نهو جینگایهی مهری لهن دهکون .

(٢) مهرتن بهردان .

(٣) شوان پهنیک له ملی مهرنکی وریا دهتالینن و سهردگی تری له پاسگی گهری دهدا

له کاتی هیزش بهرمنی گورگدا ناگای بیندوه .

(٤) پاندان و لهوهراندنی مهر له شهو دا .

(هيرش) وريابه خهك ناچـــــــــــــــــاره
 ين لوميد مهبه گهلت وشـــــــــــــــــياره
 بديك پاپرين بهريا دمكـــــــــــــــــرئ
 خاكي كوردستان ناوا دمكـــــــــــــــــرئ
 ما له پياراندا جوولا غيرتـــــــــــــــــن
 گهرمو بچوكم كرديان هيمنهتـــــــــــــــــن
 بهيداخي تاغوت دمكهن سهرهژـــــــــــــــــر
 دهگرفتاره سودو خيزو بيـــــــــــــــــر
 گهلت كه نهريز خوي مات كـــــــــــــــــر
 شوپشي نوئي دهل گرتـــــــــــــــــوه
 نهگهر فرميسكي چاويش نهريـــــــــــــــــن
 قور دهگرنهوه و دوزمن دهنيـــــــــــــــــن

6 / 7 / 1989 كوتيزي

مندالی شاخ

بۇ غەزىپى ئەو شىزارەم ۱۹	بابە بۇچى ئىلوارەم
بابە چىيە تاوانىم ۱۹	بۇ دوور لە نىشتىمانىم
لەبەر چى زورەدە زەنگىم ۱۹	بۇچى زووتو بىن بەرگىم
كامەرانو بەختىزارە ۱۹	بۇ مندالى ئەو شىزارە
كەي وەك مندالى شاخىن ۱۹	ئەمەو بۇشتەو پەرداخىن
چىيە تاوان لەو كىزارەم ۱۹	بابە بۇچى ئىلوارەم
كوانى شىزارو دىھانىم ۱۹	ئەدى كوانى ولاتىم
كوان لە كوئىن خېلى دۇستان ۱۹	بۇ كۆي چۈن بۇلى دۇستان
لە كوئىيە قەبرى داكىم ۱۹	كوانى خوشكە (روناك)
نەھانەوۈە براپەككىم ۱۹	بۇ قەر چاۋەرۋان دەككىم
نوقىمى غەمرو پەژارەم ۱۹	ئايە بۇچى ئىلوارەم

(۱۹۹۰) يىلغۇ

کمی زن به خطایار میدا ؟

نه شوینیکی کوردست ————— ان
 هه لکه و تیر پلاری ش ————— اخ
 خه لکیکی سادو ساگ ————— ار
 دوور نه ههستی رت و قه ————— ان
 به لام نمو گونده گشت ————— سی
 تیکرا به نیرو ————— نوه

لهناو نمو گونده جوان ————— هه
 به ناروق و ره نجی ش ————— ان
 پهدم بزمو پیکه ————— ان
 باب به درینایی بزرگ ————— ار
 کوریش نه لای ————— لای دئ
 دایک ته من چل سان ————— سوو
 مالیکی دلاوا ————— وون

شهویکی ساری پایی ————— ز
 له رن کوری لاتان ————— هم
 یفرخم ، گیانی شیرین ————— هم
 یۆ نه باستی ژن هین ————— ان
 له من پیرم پای ————— رعووم
 دهبا ژنت یۆ یین ————— هم
 به قسم بکه باوان ————— هم
 یهو هیوایه کوری چ ————— اک

هه لسی دایسی (مام یار ————— ز)
 بونایک نمو جوان ————— هم
 نه ستیزه گه شهی ژن ————— هم
 وای بزدنگی بۆ لکه ————— ان ؟
 کوریم تاکو نه ————— رعووم
 له ماک بهم ————— هم ، نه منیم
 یا ببینم له ماک ————— هم
 یا سهر نه منیم ژن ————— اک

کھڙو :

بندنگم نه راست ڙيان	وامزانه بابهي ڙيان
نيوي دين و ٺهلا	ڙن ڙيان ٺهلا
بڙن ڙيان ٺهلا	چون بندنگم باوگي خنوم
دست پيش خدي نه گفتوگو	بهلام دسويست كهوا ٺهلا
هولم لن و مرگرتووه	دما دياريم گرتووه
دلسم رگو كه بابهي	دماوش هيمهت كه بابهي

باوگي :

منيش نهوم مبهست	ناظرين زويه هست
گر نهينت بڙ ٺهلا	پنوشحالم کوري ڙيان
سووکتر دمکات نمرگسي ڙيان	ساز دمکات چاي ياخود ڙيان
نهو کهي دلست ٺهلا	دهي پيلي کوڊم کي ٺهلا

کھڙو :

ڏاوي (پهرين ڏاوي)	کھڙي نه جيب زادي ٺهلا
هرومک ٺهلا مال	پوشتي پاڏو جوان ٺهلا
راستي پاروي ٺهلا	پڙيشي ٺهلا زرداره
دېن کار پکن بڙ ڙيان	دھن زيندي پوي زمين
چينايه تي دروي ٺهلا	پهکسان هرچي مروي ٺهلا
هريق نه نها ته قواي ٺهلا ^(۱)	گشتي بهندي خوداي ٺهلا
بڙ دنياو دين نهو چاڻ ٺهلا	کي پهريني زور پاڪ ٺهلا
نمويش کھي ٺهلا	پووخوش و دلاوي ٺهلا

^(۱) ٺهلا ٺهلا به (لن لکرمم عند الله انتقام) .

باوک :

نمو ناغای دئییکه که مان ۱۱
 کورم به لندی گیان
 نومندی باوکی هـ
 تاتاندی خوشه رست
 دمهون تن بگی لی
 دلشوزته باوکی پی رت
 نهم به و لاه کـ نـ ی دی
 پمیزادت بو نابـ
 باوکی سرکاری دئییکه
 هـ مو کاروبـ اری دئی
 مانلو و دیوولی بؤزو شـ و
 خه لکیش مل که چ و که ساس
 هرچی ناخا بقهرـ و
 دست له سنگ پاوستـ او
 زیروون خویشی بؤدمـ ژن
 شو هررسی^(۱) نـ دگر
 ره خه نش دگر له غـ واه
 به خویشی چینی هـ رار
 به لام چوتکه ناغایـ
 قولنجی دشیناـ
 تازی باوئی جـ مل دکه
 باغی بؤ پهرین دکه
 زمکاتی بؤ دمنـ رن

شتی وا نه لسی نام
 بوشن کرموی گیان
 له و دنیای بینکس وگـ
 وهر گوی یـ به به ستم
 بزانه که چی ددلیـ
 وا که وتوته تمکبیـ رت
 وا دمت دوغش به هـ لسی
 نه گهر دنیاش خرابـ
 گشت پای له و گوندی پنیـ
 به رهم و داهانی نـ و
 کردی خه لکه ، یـ ردمی له
 وک گوله که نـ یـ و ناس
 چـ له و به به ته یـ و
 به لـ لسی گپه و چه لاون
 بگرن پیای بؤ دکهـ و
 له جیاتانیله دـ رن
 چین و توژی دالـ واه
 هـ لده چلی کوشک و تـ لار
 بازاری له یـ و دابه
 لای بؤ گهرم دکهـ رن
 قه لیتدی^(۲) لهـ مل دکه
 و لای بؤ زین دکهـ
 روحی خوی پندسپـ رن

(۱) پهمانی

(۲) له لاییشی له ملی تازی دگر بؤ پکیشانی

نېمەش ھېندە كەسايىن
 چاتوخوا بە ۋ جـــــ
 يان چۆن خۇم بەرپە لاكەم
 بەسە كۆرۈم واز بېنىنە
 كـــــ :

بابە ئىم بۇ بېنىنە
 با تاس ئىن بزانىنە
 ھەستە ناۋى خـــــ
 كەش دىن ئادا بە كەس
 نە زۆر جېنىش داخـــــ
 بۆلنە ، كەمەر ، خەلقە ، گول
 بۆى دىككەن بە زىادىو
 بەلام ئەو گوا دەرىستە
 دەلىن تەنىيىكا تۆم دەۋى
 پارو پۈول پە پىن ئىمەان
 ئەۋى دىلى پىن بەستىن
 دواپۇرۇش پەشيمانە
 ەايك :

ئەپەزۇ پىياومك
 دىلى بەختيار مەشكىنە
 باجە دىلى خۇى ئىـــــ
 مادام كچ بە دىلى وىـــــ
 كـــــ :

راست دەكات دايگم بابە
 چىلى دىم مەشكىنە
 چاۋم ئەزارى تۈيـــــ

ھىشتا دىنار ئاناسىن
 نە ئاشا بېيىنە ە زورن ؟
 داۋاي كەش ئاشاك
 ئاپروران مەككە

دەروۋىم دامـــــ
 سوۋكتر بىن ەمـــــ
 بېـــــ
 تەنىيا مى دەۋى و بـــــ
 جگـــــ
 ھەتا بىشـــــ
 چۈنكە لايەلى ئـــــ
 بەختـــــ
 بالەم بـــــ
 كۆت و زنجىرە بۇ ئىـــــ
 بە ئەفلى خـــــ
 بەشى خەفەت و ئىـــــ

توخـــــ
 زوولـــــ
 ئاۋاتەكـــــ
 تىفكرىنى بۇچىنـــــ ؟

ئەلى نە تۇش ئاۋابـــــ
 ئارموزوم بە چـــــ
 پىلوم شەرىم بە خۇىـــــ

باوک :

وەى لەمەرى منىست كەوى
 ئە خەيالى ئەو كىسەم
 كۆرەم ئۆر ئە خەمەم تۆم
 بەس نەمەو ناخا ئە ژىرەن
 گوا چارە گوا پى پوونەسى ؟

كەپ :

بەبە ژەم بۆ بێتە
 دەلىرى ژەنت بۆ دینەم
 كە مەن زامدارە
 بەبەگيان بێ تاقو جەوت
 دەبىن بۆم داخواری كەمەى

باوک :

بەناچار باوكى هەژار
 بەو چارە پێ ناوانەى
 كۆرەم منى بەستە زمان
 ئى هەم بێ پارچە ئەك زەوى
 ئىووشى بۆ ناخا
 ئەدى چۆن داواى ژێن كەم
 ئەویش كەس ناخا پەن
 سۆر دەزانم ئەو كەمە

بەو خواپەى هەژار شەوى
 چەمى بەگەم بێ پەوون و پەرم
 وەك ئەركى سەرشارى خەمەم
 كۆلەن ئەهەو كۆفەمەن ؟
 چەمى بەگەم ئەگەن ئەپوونەسى ؟

چەمى بەگەم بەمەنە
 دەمە چەمى ناخوونە
 دادم نادا سەپەمە
 سەپەمە ناخا بەمەم جەوت
 دەمە شەپەمە رازی كەمەى

كۆرەم ئەمەسكى هەتە خەوار
 بۆوى كۆرە كۆرە تاقانەى
 بێ پوون و پەره و سەمەن
 ناخە كەم ئەنى دەست دەمەوى
 دەمەزى پەنى بۆ وایە
 ژىانی خۆم ئەنەمەن كەم ؟
 پەن و ئەنەمە پەن بێ ؟
 هەم بۆ ناخەمەمەمەمە

(١) رەبىق ، وەكەرىك ، يەكسان .

(٢) ئەمەلەمەرى ئەگەن بۆ يەكەم جار شەفەقەمەن بێ تەدا دەمەسەتەم .

هائيك :

كوري تاقانم بىزنى	بەخوار ئەم بۆزۈم جەننى
چىش ئە خورجىن و جى	با ئەم بىت پىرىنگە و پى
جارو جەھەتتەم زىن	يەك بۆز بۈكۈم بىيىن
ومرە گىلاننى دەرەچى	لە نىو مال بىت و پى
سەر لىككىسى لىككى لادە	بىلگى كەم پەرىزادە
لە شىرىن خەۋى پاكىم	با تىر سەيرى ئەوم كەم

كوي :

بۆم دەخوارى ئەومى	بەسىيەتى دوا قەيى
چەند كەسنىك ئى	دوى خىرا بە ئەسپاسى
بە ئەشەيەككىسى زۇر	كۆۈمكە كە بە دەست و بىر
مەلەلەي كۆندى و قىلان	ھەندىك ئە حاجىسى زۇندان
دەلىنى ئاگىرىن ئە قىلان	مام پىرۇت و مام و سىمان
كۆۈمكە زۇر بە تونى	پىش سىپىو كۆنەلەي كۆندى
بەللىككىسى بىتە پەدايى	مام ەلەش بۆرە جايى
وئوردو دوعا پەيۋىن	ھەستەن ئاۋى خوا بىن
چىكىسى خاۋىن دەپەر كەن	وئەكۈ چۈن كە سەھەر كەن
چۈن لايىقى ئەوانى	بەكەم شىۋەكە جۈان
تەق و تۇقنىك پەيدا كەن	ئاۋاي كەسى ئاغا كەن

سەجلىس :

ئا... قەدى مامۇستاي...
ئاشامان بۇ بىزنى...

ئانا :

ئانا دىگى بوى گ...
ئە پەقان دىرگىسى شكاند
من ئاشا ئەوان كىرمانچ
پەروزادە بە غىتیار ؟
ئاشا كىرمانچ تىخا گ...^(۱)
پەرزادە كەچى م...
گولى ئاۋ گولن...زارمە

زۇر ئە جىگىلى خۇي داي...
ئابى قەدىمان بەشك...يۇنى

ۈمكۈ مەل ئە نىۋ ق...
تەنبا ئەۋ ۋەدى دىرگان...
گەنىك نىك دۈۋىن ئامال...
سە لا ئە ئاقلى...
دەچنە يەك تاق...رازوۋ ؟
دېگىسى چاۋى دۈرۈنە
مۇسى شەۋى تارم...

بىلگى نۇكەران...
بىن...ۋەدى پىرسى چىيە
ھەروەك گورگى شىتە ھەزار
خونىنى مەلاي...ان پۇلاند
سەرى مام بايزى ھ...
بىن تاۋانى خىاك بەسەر
چاچى بىسۈۋ مام ۋەسمان

ئەۋانېش بە دەستۈ پ...
ئايا ۋايى...
كەۋنە ئىۋاۋ خەلگى ھەزار
دەستى مام ھەلىيان شىكلاند
خونىنى پىندا ھاتە خ...
ئىنى داپسان بە غ...
ھەلاتن ئەب...دەسىيان

پهختیار :

په شیمانم یاده کړم
شمرته تا نه کړم مابم
دلستان نه شکینم هه رگیز
دوبن قزیش هه لمالم
تا خون نه برین نه چوږی
په لږن بڼ نه دم وچان
هه تا غموا بگرئ بالم
تا دادی غموا دیتوه

په ریځانه :

ته نه یاسای غموا دایه
خوا به بونیمه ی هه ژار
هر چي یه پووی دنیاوه
ما فی نافرمتی داموا
په لږن بڼ هه تاکو هه م
منی کښله ی دن په هه م
پشتم به غموا بیه ستم

بم پوره تو بوسی قورنان
چو بی تـــــــو بلی وایم
بایه گیان دایکی نازیم
بونه هینشتتـــــــی زالم
چون باری زیان دمگـــــــوئی ؟
نه وستم دســـــــت و ستم
چینـــــــی زوردار پالم
له تـــــــه دســـــــت پته ووه

که یه کسالی تیندایه
یاسای تو بیتـــــــه ووه غوار
ما فی غمـــــــی پاریزواوه
ما فی پیـــــــر و گه نچ و لاو
تا نا غمـــــــرین هه ناسه م
دیلی ناو کوشکـــــــی ستم
دئی زوردار پاو ستم

والتەكەم (۱)

والتەكەم

لەو دەبەي سەنەووزى دەستەكرد !

لە شەرى غوربەت و غەمدا

چاوم لێتە ...

وەكو قەندیل ، وەك هەندەرتن ، وەكو ئەزەم

سەرت بەرزەو

دەلى لەرزەكى دۆژمانان

لە ژێر پێتە ...

والتەكەم

هە وەلى زەنگەو بۆین ...

زۆر لەمیزە بەناحەق

لە چاوانت ئەسەرتن (۲) دەژێو

لە لاشەكەت

دەتكی خوێن ...

والتەكەم

وەك چۆن لێوار بێزار نابێن

(۱) لە یادی پۆمبا پارانی ئاسمانی و زەمینی ئەمریکا بۆ سەر عێراق .

(۲) فرمێسك ، ئەشك .

له ده ست شه پټلی بهاران ...
 وهك چېن قه قهیل بېزار نابین
 له زه پټلی شه سته باران ...
 وهك چېن تا فكه له قه قه زه
 خوروی تالوا ...
 وهك چېن كڅنه له تروكانی
 پټووی چاوا ...
 منیش هرگز ولانه كم
 تا دوا نه من ...
 له نځی وه نه من ...
 بېزار نابین

ولانه كم
 كهو چنده چای خڅش ده وی
 هینده كوره نازادی ده وی
 خڅشم ده وی ...
 چونكه پټلی مانده وی هیشتم
 همدو كانی
 بېرته سرده وی ...

ولانه كم
 هر كه ناهه ز نځیان ناسی ...
 چلوی ته ما هیان تڅت پری

کره‌پایه میدانی نه‌وتو
به ملی سستم کارنگدا
هه‌لیکان واسی ...

هاتنه‌کم
مباری نه‌ورؤ ...
به‌میدانی چاوکه شکی
نؤ ...
شریخه‌ی باطریخته‌دئو
دهنگی چه‌کی تازه‌یه ...
به‌دایکی دل به‌خه‌می تۆ
به‌رگی ره‌شه ، کفتی سووره
نه‌رمی زۆنه‌و جه‌نازه‌یه ...

بەرزەخ خاڭ

ولائىتى من چەند شىرىنى
مەڭگۈى ھەزار مەموزىنى
ئەتقۇ بەھەشنى سەر زەوى
سەرى زۆردار دەڭەي نەوى
ھەوتىنى شىئەرو ھەلبەسنى
بىر كەندەو سۆزۈ ھەسنى
مۆمى ناو تارىكى شەوى
ئەۋەي لىت دەڭەرتىم ھەوى
دەيان سالا ھەودالتىم
ئەۋىنى مانگەو سالتىم
جەي خواھەرسى و ئاينى
چراي ناو تارىكى زىنى
دەبا ھەر دەرىدەر بىكرىم
تا شاعىر بىم بىت دەۋىم

لهومتي من وهبيرم دئي

لهومتي من وهبيرم دئي

كاسه‌ي سهرم

چني بارووتي نهژدهاكي

گهرووي تفهنگه ...

زيان تالو

پوياريكي بنشه پوئي

تينووي مهرنگه

لهومتي من وهبيرم دئي

چهوسانهوه ، گپوگاني لهسهرزاري

منداواني گپوستانه ...

دلي تهنگي ههتيومكان ،

خانووي مالي ناوارمکان ،

شه‌ومزهنگي گپوستانه ...

لەوێتی من وەبیرم دێ
 بە زمانی تەنگ دەدوێم
 کەچی هێشتا بن لایم
 کانیەکی پوون شک نابەم
 وەک جوتیارێکی مانوو
 پێیدا نووسیم ...

لەوێتی من وەبیرم دێ
 چینی هەژار ...
 شەوتا بەییان
 مرواری هەریسکی چاویان
 دەهۆننەوه
 بۆ گەورەیی شان ...

هۆ غریشته همق ویسته گان^(۱)

لهو چاره یان ولاتی _____
 دارمه ییکی سامناک _____
 مال ئاوازی و کانی _____
 غلیمیکی زور غمناک _____

لهو چاره یان ههولبری ک _____
 بوکی ناکامی رهشپۆش _____
 شاره کهی لهحمه دی خانی اش _____
 وه ک مزگهوتنه گان خامۆش _____

هۆ غریشته همق ویسته گان _____
 دل وێله بهدواتنا _____
 ئیوه ئاواتی لهو ک _____
 توخوا کهی ده کهرپن _____

لهی نازان ئیوه _____
 ئاسوده یی کهل بار ده ک _____
 خه لک سهراسیمه ده ی _____
 پروو له ئاسووی نادیار ده ک _____

(۱) له یادی ئسکزی بزوتنه دهی ئیسلامی و لومینه به خشین به دهستانه یه میکی زود

له گهر له مجاره بڼه _____
 سوارۍ شه پټۍ خوږن ده بڼه _____
 جوو ته هملوۍ ا کڼه _____ وهر مش او
 شاسواره کې ا بیتوین ا ده بڼه _____

گهر بڼه وه شاری قول _____
 ناهن داستانیکی په ست بڼه _____
 وه که سیمای قورلانی سوو بڼه _____
 خوله میشتیکی بن همست بڼه _____

توخوا هم جار مش وهر بڼه _____
 غمخوړه گانی گوندو ش بڼه _____
 له سپی علی و عومر ت بڼه _____
 ا سوار تا نه گلسی ناهن به سوار ا

(۱۹۹۳) بیلز

نیشتمان و خیمانی نەزۇك

نیشتمانم ، ولاتەك _____م

كوورەي رەنجو خەباتەك _____م

ئۇ كالى گەر بەخت _____موهرى

مەن دۆلەتى ئاواتەك _____م

نیشتمانم ، ئەي ئازىز _____زىم

وڭو جاۋم دەت پارى _____زىم

گۆرپەننى جەمكى تى _____ازى

لە سايى _____مى ئىمپىريالىزىم

نیشتمانم ، جېرى شى _____انلازى

ئەي جەند وڭران و بىن _____ازى

خەۋن و خەيالى نەزۇك بى _____و

ئەو كەسەي دۇننى بېت نى _____ازى

ئەو ولاتە جوان و پاڭ _____م

ئېستە وڭ مەردن سامناڭ _____م

چارەنوسى ئادى _____ارمۇ

خەلىكەكىي ھەموو غەمناڭ _____م

گۆز بهی گوردیم جهند بـ _____ ازه

له زۆر پهحمی جهگی تـ _____ ازه

جوار جهیوهی ژهتیاڤ کـ _____ ازه

هرمیسک و مهرگو جهـ _____ ازه

گۆی بگرن له پهیامهـ _____ م

دهی خوێنمهوه ناسنامهـ _____ م

پهتکراوی مانی مـ _____ و

هانی سکاوی نامهـ _____ م

من که عهودایی نمو کـ _____ وم

دهتگی شورانم بهر پهتـ _____ وم

خاوهنی کیمـ _____ او نههالی

شاگردمکی دهستی ئـ _____ وم

1998/0/8 ناسمهـ

بۆ شەھید ئازاد^(۱)

مېسان قەندىلى مەكۈى غەم
 ھاۋارى ئازىزىكى
 ئۆي ئۆم ناۋەم بۆ دىنىنى ...
 مېسان رەشەبى ناۋەخت
 دەرەقانى ،
 باغى بەختەۋەرى زېنم
 دەۋاكىنى ...
 لەگەل سىۋادى سىچىدەى
 گەرەنەۋەى ئاۋارەبەك
 تەتەرى ناخۇش خەبەرم
 مۇدەى ئالى مال ئاۋابىم
 بەن كۆچىدا دەچرىچىنى

مېسان ئاسۋى بەرزى ھەۋام
 ۋەك رەھبەى سەرى قەندىل
 گەردەلەۋە
 لەن لېل و سەربەتەم ...

(۱) لە پادى شەمىد ئىبراھىم مىسقى داۋد ئاسراۋ بەككە (ئازاد) كە
 لەۋاى شەمىد كىرىلەلەين مەرزىيانانى ئىرانىۋە لاشەكەى ئىزىكى چىل پۇلە بىلەرى قەندىل
 ماپىمىر لە كەسىيان ئاشكەرا نەكرد .

ديسان جاريكي تر پشده
 شانچه كي مهرگه سانه و
 نازمه دارو دل به غمه ...
 نه و جاره يان
 ديمه نسي ناو ره و داوه كه
 نرازي عياله كي خه سته ...
 هيند سامناك و غم ناميزه
 پالنه واني چيركه كسه ش
 له ره و داني وه ها به سته ...
 كاره سانه ،

شانچه كي پر هه بيه ته ...
 رن و ره سمي به خاك سپاره نسي
 جه نازي بي داره ميه يته ... !

هه شه هيدى بي دهنگه و باس ...
 هه فريشه تى ،
 چيا زاده ي مانده و نه باس ...
 نه و كه سمي به ناهه رينسي
 خوجني ناهه قى توي رزانده ...
 نه و كه سمي ده رگاي نومجيدى
 كه رانموي توي شكند ...
 باش بزانده ،

دېره قاسا (شه وېږ)^(۱) و (نېرگېز)^(۲) ي بڼه ټاري سره رځه وټن
له رڼي ټوټي پېشمه رځه رواند ...

هېڅه به کي سره رسنه ځي کور د
وړه له وړه وړه غوږ به تـــــــ
ناهي غوږ به ټي ټي ...
کي قه رار واپوه شه هيد
له سره سپينگـــــــت ،
هله بگري ...
هله بگري ...

۱۹۹۴/۶/۲۴ مه لـ

(۱) ټاري ډېره منډلې شه هيد .

سەرم ھەل ھېنا دیتەم لەسەم —————
 مندال دەورەیان لەسەم ————— کەن داو
 وا راوی دەنێن لەسەر ئەو بەف —————
 خەلک ھێند زۆرە وەک پۆزی خەش —————
 سەگی بەستەزەمان چاری نە —————
 بۆ ناو ئۆردوگا پەناس ھێن —————
 مندال وا ھەر دین دەستە بە دەست —————
 لە ژبانی سەگدا پۆزێکی سەخت —————
 ھێچ کەس لە کاتی بێ دەستەلاتی —————
 نامانج ناپێکەن بۆ پێی نەجاتی —————
 بۆیە سەرەنجام بە نامیلاد —————
 ھات خۆی ھاوێشتە مانی (مام حاجی)^(۱)
 بەچاو تر و کانەن ھەرچە مندال —————
 لە دەورە مانی مام حاجی —————
 بەکێک تۆپەلە بەفری خۆ دەک —————
 بناکۆنێ سەگی سارد و سەردەک —————
 بەکێک دارێکی گورج رادەوشاند —————
 پێک دە کەلەکە سەگی دەسەرەواند

^(۱) (حاجی سەیل) : پەرەمێزێکی بەسالا چووی ئۆردوگا بوو ، لە چەو چۆلی مندال زۆر
 سەفەت بوو مەبەتە تەس جێگا یە بە دڵ پور کەمەندالی ئێن نۆیە .

مام حاجی زانی نهو به لایه
 دمرقه تی گشت نهو خدکدهش نایه
 بویه هاواری بۆ ماموستا^(۱)
 بۆ گپرو گرفته پاویژی ههنگه
 گوتی ماموستا بۆ خاتمی قورنسان
 و لایه نام گهشتوته نیکه
 بچۆ مرگهوت و دهک بۆژی چومه
 و تاریک دهه دهریاس سومه
 ههتا کار له ککهار نه تهرازه
 تا پیاوهمتمان له دهست نهه دهه
 له دهستی منداڵ هههوه بیته زان
 میلهی دهرکه دهو دهو دهو دهو
 بلن منداڵ کههه کاریکه خیره !
 خاوهنی منداڵ و بجاخس کویره !!

ناههقی نههوه حاجی سمایه
 به قسهی هیچ کهس نهههوه قایه
 دهی گوت و لایه ناخیر زههانه
 چیمان به سهههه خراپه خۆمانه
 سهگ بۆ دهرکهس من پهناهی هینهه
 زمان بههستهیه ولتشی قههههه

(۱) ماموستا (عبدالله ی وهرانی) ، خوتبه خوێن و پیش نوێژ کهری مرگهوتکه بوو .

ده بکشینه وازی لهن بینه
 به دارو کوته که پشتی میشکینه
 نه که به له کسی که کسی گرتووه
 یان قهلو قازی که کسی خوارووه
 هه تاتوله تان بو لهن بینه
 بهم کوته که دارو ده کسی بشکینه
 ناخر چۆن به خۆم بلیم بهر
 منداله ورد که ده وره یان داوم
 ده لهن له شکره جندو شه یان
 قسه که وره کان به هیچ نازانن

بهو دهنگه دهنگه ههرا ههرا
 جیرانه که تر هاته بینه
 له درزی ده رگا سهری هینه
 به گوینی دا چرپا زهنگی که خه تر
 خیزانی بانگ کرد که ویش له ده رکه
 ههرا سان بوو بوو بهو دهنگه دهنگه
 کوتی نهو خه لکه وا خه شش
 ده تمن شه رتکی که وره بوو داوه
 نادهی ژنه که دهس رانه مینه
 پاکه بو ژورن بهر چینه که ^(۱) بینه

(۱) که داروی چینی پنهان کردن بوقلمانی پنهان .

خيتراني کاتن گوتی له بهر چيخ ———
 قوول ده خويالي لاويدي راج ———
 کوتی پياوکه هده باهان وځ ———
 بهر چيخ کوا ماون وک جاري ———
 کوا مشکه سرپټک^(۱)، کوا چيخو تاو^(۲)؟
 کوا نه ستونده کس^(۳) راست وکو شاول
 من که ځنځکي په شمال نشي ———
 کولاند تنده کوله برون ———
 من تا جميل بووم کچي مالي ———
 هدر شه له وارين^(۴) له کوی نوالن بووم
 کابا ټپک بووم من بق سه سه سه وي
 نه ده زاني ژيان چو تنده ———
 له نجه وک له نجه تاوس و پټي ———
 تاو^(۵) په شمال هشت نه ده پټي ———
 گهر سيلم لڼا په سيل چا ———
 سه داني وک توم ده ست ———
 ماون

(۱) سږلرن به شينوي سږگښميک سږمکانيان له سږموه دميستن و مشکيان پيدا

علميوسن .

(۲) په شمال .

(۳) کولمکه .

(۴) هوار .

ناخ نەگەر پۇتۇن لىتم دەپتۇن مېـــــــــــــــــوان
 پىتىم نۇر گوتىباي وەك دابى كىـــــــــــــــــوردان
 جا دەت دى كە چۈن بە دەست و بـــــــــــــــــوردى
 بەشپىرتە پۇن ^(۱) بە پىم دەكـــــــــــــــــوردى
 لىو كەنە شىتە ئنى (نىزان) ^(۲) بـــــــــــــــــوردى
 پىقىس سوتىكە و كە و پۇزان بـــــــــــــــــوردى
 ھەر لىو وختە وە كەپن ھەلـــــــــــــــــتـــــــــــــــــوردى
 بە ناو و ھەواى كوتىستان پاهاتـــــــــــــــــوردى
 لى زۇنگە و پۇتۇن مەرم دەشـــــــــــــــــوردى
 سىم سوتىتى جوانى خوام دېـــــــــــــــــوردى
 شەنگە پىتىم مەرم ســـــــــــــــــوردى
 ناگرم لى جەرگى شوان بـــــــــــــــــوردى
 نىستاناش كە مەرم سەر بەرە و ئېـــــــــــــــــوردى
 لى بىتاقەتى مەرم پىن بىپـــــــــــــــــوردى
 نانا نىستانكەش لى سەرە خۇـــــــــــــــــوردى
 نېچىرىس دەستى پىرە ھەلـــــــــــــــــوردى !

(۱) خۇلەدنىكى بەقامو خۇشى كوردىمۇرۇپ ، بىرىتىپە لى سوردىمۇرۇپ شىرۇز لىناپۇن دا .
 (۲) لى ئىتە ئىزانىپە كە مۇردىمكى عىزانىپە كە لىمەردا دىكەنە گەلگەن و ھەرىكەپان
 بىسى لاۋىتى خۇيان بى يەكەن دىكەن ، لى نۇسخە ئىمەل چاردا ناۋيان ھاتىپو بەلام لىسىم
 ئىزانى خۇيان لىمەننى ئارمەكەپان ھۇمان بولرد .

كهواته نافرته هدر بویه كه چاكیـــــــــــــــــن
 قسه مان به كه و له خلكه بن باکیـــــــــــــــــن
 تو شنگه بیتری و من شوهره ســـــــــــــــــوار
 پیردونی به كه بین یاغوا هزارهـــــــــــــــــار

وا سه بگرم بوون بهم گفت و گـــــــــــــــــوه
 مالی سام حاجی له بیربان چـــــــــــــــــوه
 کاتن كه هوشیش هاته وه بهریرـــــــــــــــــان
 هیچ کس نه مابوو له «هه وه بهریرـــــــــــــــــان

نه گهر نه سه گهش ناواره نه بـــــــــــــــــا
 له خاوه نس خۆی شهواره نه بـــــــــــــــــا
 کین «هی توانی ته نانهت چـــــــــــــــــان
 بگههین له سه گه بهرین یـــــــــــــــــان هارین
 مرۆف كه دایه یا شانسه نـــــــــــــــــه
 هه له ولاتی خۆیدا سهنگینهـــــــــــــــــه

روژن سەرکەوتن^(۱)

چ دەبینم ؟
 لەم وڵاتە ، بەم زستانە ...
 لە گشت کۆچە^(۲) و خیاڵان^(۳)
 گولباران^(۴) ... !
 هەموو سالن لەو کاتەدا
 گۆل و بەفر بیکەوێتە دێن ...
 کەچی هێشتا خۆشەپەستەن و
 لە حەلی خەڵکا هەر نۆچەن ... !

سڵاو ئێزان
 ئەی وەتەنی ئاوارەکان ...
 بۆدە بە گۆچەکی عالەما
 رازو نیازی هەزارەکان ...
 بچوونەو بە جەهاننا
 پەیمانەکی بێمراوەمان ...
 نێمە کۆردەین هەموو روژن
 یادی سەرورەمان هەبە
 نازانیین کام روژه ناو بنێین
 سالتوژی بۆو و یادمان ... !^(۵)

(۱) لە یادی (۲۲) ی رێبەندان ، سالتوژی کۆماری ئیسلامی ئێران ، لە پەرلێمەر حەشامەتیکو
 نۆدی شەمسی و نەر لەتی دا خوێندرایەوە .

(۲) کۆچۆن .

(۳) شەقام .

سڻاڻو نجران
 مھوانخانہ ناسو ڏهڪم ...
 بيده به رڳو ڪراوي مڙوڻ
 پيغامه ڪم ...
 پڇيان بلڪن لهو ٿي هم
 بن نالامه ،
 سهڻو هه شڪاڻو ڏوھ هزار نه نفالہ
 ناسنامه ڪم ...
 پڇيان بلڪن :
 من نه منجهنهي پنهانہ رڳي بن پنهان
 شهو تابيان ڪه به يادي گهرانهو
 خه ڏه پنهانم ...
 پڇيان بلڪن :
 من هماسه ي جهڙا ٿيرو
 پور ڪانگي راپه رنم
 پڇيان بلڪن :
 پاوه ڏارم ،
 نه من په ڪه من جهڙا ڪه ي
 هاواره ڪي فلهه ستنم
 پڇيان بلڪن :
 من پر به دل هاواره ڪم
 مسو لمانم ... موسلمانم ...
 بڙيه نيهه ،
 له سهڻو روي نه خشي ي جيھانا
 ناو نيشانم ... ناو نيشانم ... !

گوینز و شووتی

گوینزت نه دیوه چهند خبرو تـــــــهرزه
که چی داره که ی چهند درینزو بـــــــهرزه

به لام له شووتی و برکی پروانـــــــه
که لای چهند وردو پاکشاو و پانـــــــه

گهر گوینز شووتی بی و وسهرت که وئ
نه و سا هیزی خوات بؤ دمرده که وئ

۱۹۹۸ دینره

مەنبەلەر (۱)^(۱)

مەتەل شەش يېتە پىنج ئوقتەي ھەيە
ئاۋى شاخىگە بزانە كامەيە — ؟

بۇ سەرەستانى ۋلات مەكۇر —
لانەي ھەزاران پىرە ھەلۇر —

ئۆز پەنا بەرى چەۋاندۇت —
ماندۇرۇي ئۆيى دورۇي ھەساندۇت —

زۇرى ۋەبىر دىن ئىسكۇر بەرخۇدان
پۈنە ئەفسانەي دورۇي ئاگۇردان

دورۇي يەرگەي ھەيە ۋاتە دورۇ بەشە
(د) ال لەو ئىۋەندە پىتتى ھارۋەشە

بەشى يەكەمى شىرىنى مائە —
بەشى دورۇمى ئىنىكى تالە —

دورۇم / چەۋاندۇت

(۱) ئەم مەتەلە لە گۇفارى ھەلۇنسىتى ژمارە (۱۹) دا پۇقراۋەتەمۇ كااك (احمد پاپىير)
خەلقى مەتەلەكەي بە ئىسىپ بۈرە .

مەتلەب (۲)

مەتلەبى ئەوجار پىيازى ژىنە

مايەى بەختيارى خەلگى زمىنە

شەش پىتى ھەپە بە ئىملەى گوردى

ئەگەر ئەكىناسى بە كافىر مەردى

ئەگەر لە نوسەر خۇت ئەگەى زور

دوو نوقتەى ھەپە ھەول تا ئەخىر

پىتى (دوو) بە دواى (سى) دا كە پىنى

رۇزىمكەنى مانگ زوو بە دەست دىنەى

پىتى (سى) ئە لە دواى پىتى (دوو) پىنە

بەسەر ئەخۇشدا (سى) بخوتىنە

(رەئىس) بى (ر) ئە پىنە بۇ (لام)

بە سووكو ئاسان دەردەچى وەلام

۲۰۰۲/۲۰

۱۹۹۹ / ۴ / ۲۳

لیکچر ۱۰

۳۷	چستان نه کرد ؟	۵	پتہ کی
۳۸	شیرہ کانم	۶	کئی جہڑے
۳۹	تہرہ ریولت ہاتھوہ	۸	ہرہی دیکھک
۴۰	چارہنوسی بوون	۹	ہرہار ؟
۴۱	کارہائی ہندہری	۱۰	ہمیشہ دلوہ
۵۳	منہلی ناک	۱۱	تہنایی
۵۴	کئی زن بآہختیار دہا ؟	۱۲	تہنوم
۶۳	ولتہ کم	۱۸	داستانی ہرکان و ہادی شہیدان
۶۶	کوہدیکہ	۲۱	نامہی دن
۶۷	ہمری ولت	۲۲	ہند یو ہاوی ہند
۶۸	لہوئی من و ہیرم دی	۲۵	خالق بن دیوار
۷۰	ہو فرشتہ حق و سہ کان	۲۶	دوکت و ہاروت
۷۲	ہو شہیدی مہرہار	۲۷	دعائی جہاد
۷۳	نیشتمان و خیالی نوزک	۲۸	ہر وای راستہ تہ
۷۵	ہو شہید نازاد	۲۹	ہو سنگہری جگہر گوشم
۷۸	سہ گیتی ہر ہما	۳۲	ہہارو مہرہزار
۸۸	ہللی سہرکوتن	۳۳	کوہو باب
۹۰	گوہرو شوہی	۳۴	چہوسارہ کان و اہاتین
۹۱	معتل (۱)	۳۶	مفتی سہریازی
۹۳	معتل (۲)		ہہامی شہید